

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-basújos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyúlóttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, január 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Sohase lesz?
- Az adóreform vitája.
- A balkáni események.
- Teljes bizonytalanság.
- Ehunyt tornatanár.
- Eltűnt hagyaték.
- Bál előtt.
- Affér a Házban.
- Panaszos irás Arad város főispánjához.
- Az ötvenéves Vilmos császár.
- Tarkaságok.
- Tarca: A kabaret-királyfi.

Sohase lesz?

Arad, január 27.

Ha a vezéreiknek helyét illusztrációk pótolhatnák, akkor erre a helyre le kellene rajzolni azt az aradi polgárt, aki a csodálkozástól, a megütözéssel teli bámulattól nem tud egyebet csinálni, mint hogy némán összesapja a kezét. Mert ahhoz, a mit mi tapasztalunk, már szavakat bajos fűzni. Először, mert jó egynehányszor elmondottuk már. Másodsor: mert a kinek szólna, a tanács, ugyanis fűtül rá. Harmadsor: mert mindazt, amit következtetésképp hozzá lehetne fűzni, egy galambszívű ember is alig állhatná meg káromkodás nélkül.

A *husról* van szó. Azóta, a mióta az igazság diadalában naiv hittet bizakodva, a husárok körül való küzdelést folytatjuk, különböző körülmények uralkodtak a magyar mezőgazdaságban. Volt sok takarmány, volt kevés; volt drága, volt olcsó; volt olyan idő, amikor meg kellett tiltani

a takarmánykivitelét és volt idő, hogy prémiumot lehetett volna kitűzni az exportra. És akár sok volt, akár kevés, akár olcsó, akár drága, a husárok mindig egyforma magasak voltak. Az üzlet, a kereset, minden alkalmazkodott a termés-eredményhez képest. A mészárosokat ez nem zsenirozta. Ok egyformán állottak a husárral: amikor sok volt a takarmány, akkor sok hasznót huztak a marhán, a mikor kevés volt, akkor még többet. Harmadik eshetőség ki van zárva.

Most olyan híreket veszünk a megyéből, hogy beállott a *takarmányinség*. A mezőgazdasági helyzet ismerőit ez a hír nem lepi meg, legfőleg az lehet előttük ujság, hogy től derekára ilyen abnormis módon vált érezhetővé az állat-éleség hiánya. A takarmány-ínség legközvetlenebb hatása a *szarvasmarha árának lehányatlása*. A gazdának nincs, hogy mivel hizzalja a marhát, kénytelen tehát minden lehető, sőt lehetetlen áron tudni rajta, ha csak azt nem akarja, hogy a jószág az istállójában éhen pusztuljon.

S abból, hogy a marha olcsóbb, annak kellene következni, hogy a husára is kisebb lett. Lehet, hogy másutt ez a természetes állapot be is következett; nálunk nem tapasztaljuk a jelét. Hátszegen harminc-negyven perccel kisebbek a husárok, mint itt. Még Mikalakaról, Ujaradról is olcsóbb húst lehet beszerezni, aki a hozatás fáradságát nem sajnálja. Csak ép nálunk nem jár hatással a takarmányinség.

A mészárosoknak ez az álláspontja érthetővé válik, ha a tanácsnak eslekvésmódját megismerjük. Nincsen oly intézmény, hatósági intézkedés, amelynek megvalósítását, életbeléptetését többször, többen és nagyobb erővel sürgették volna, mint a hatósági mészárszéket. A dolgot „tanulmányozták”, ide-oda sétáltatták a bizottságok között, s végül eltemették. Ezt a tervet ép úgy közömbösen hagyták a változó körülmények, mint a mészárosokat.

Pedig ez az egyetlen eszköz, az egyetlen fegyver, amely a mészárosokat a közönség állandó kizsákmányolásától, a tulságba vitt nyereszkedésről leszoktathatja. Ha ők a takarmányinség révén olcsóbban jutnak a marhához, akkor nekik kötelességük ezeket az előnyöket, legalább részben, a közönségre áthárítani. S mivel ők nem teszik, legyen egy spekulációtól ment hatósági intézmény, a változó husárok állandó szabályozója és ellenőrzője.

Nem igaz, hogy a hatósági mészárszék túlnagy konkurrenciát csinál a mészárosoknak. Többet mondunk: a város a házi mészárszékre rá fog fizetni. De az a hatása meg lesz, hogy a mészárosok kénytelenek lesznek legalább annyiért mérni a húst, mint a hatósági székben, — és ez jóval kisebb lesz a mai nagy áraknál. S erre a célra szívesen szavazzuk meg a város közpénzeiből az esetleges deficitet.

A kabaret-királyfi.

— Beszélgetés Obrenovics György herceggel. —

(Budapesti tudósítónktól.)

Rövid pár héttel ezelőtt hatalmas alaku, nyulánk természetű fiatalember érkezett Budapestre. Európai barangolásából jött közénk rokonai, a Zichy grófok látogatására. Itt járkál csendesen, szerényen, minden feltűnés elkerülésével Milán, egykori szerb király és Krisztics Artemizia fia, Obrenovics György herceg, akiről ma megírta az *Aradi Közlöny*, hogy a kabaretba szerződött. Apja révén rokonságot tart a Zichy és Hunyadi grófokkal, akik közül különösen a nemrégiben elhunyt Zichy Jenő gróf kedvelte a felette szimpatikus ifjút. Erkezésének a társaságban csakhamar híre kerekedett s rövid idő alatt nagy népszerűséget vívott ki megkapó közvetlenségével az exkluzív körökben. Valósággal dédelgetik az ifjút, aki meglepően jól beszél magyarul. A mindennapin jóval fölül emelkedő intelligenciájáról tesz tanúságot, hogy nyolc nyelvet teljes precizitással kezel s a franciát egyenesen egy párisi biztonságával beszéli, a nyelvteljes finomságok csak hosszas fáradozások, avagy különösebb tehetség révén elsajátítható ismeretével. A magyar nyelvet beszélni úgy ráragadt a magyarokkal való gyakori érintkezése következtében és dacára annak,

hogy rendszeresnek alig nevezhető tanulás árán sajátította el nyelvünket, mégis igen megőrülne minden hiperboljális magyar, ha akármelyik Habsburg herceg ennyire vitte volna a mi lépéresalogatásunkért.

Budapest nem tulságosan nagy város, vagy legalább is megmaradt benne az a kisvárosi vonás, hogy itt minden ember tudja, hogy mi történik a szomszéd portáján. Obrenovics György igen sok főúri szalonban megfordult ittartózkodásának ideje alatt és szűles, déleleg alakja elég gyakran tűnt föl disztigváltabb nyilvános helyeinken is. E meglehetősen nagymérvű szereplése dacára is titokban maradt ittléte, ami egyedül rendkívül való szerénységére vezethető vissza. A beavatottak a herceg egyenes felkérésére titokban tartották a dolgot és én is csak a véletlennek köszönhettem, hogy megtudtam a titkot. Egy fiatal tehetséges írónál, akivel a herceg igen kövér barátságba keveredett, találkoztam vele először.

Csendes, kis budai utcában, ahol az idegen csak elvétve jár, zajtalan, néma, igazán ur házban esett a találkozás. Az író diszkrét izléssel, magas fokra fejlett műszeretettel berendezett szalonjában beszélgettünk. A tágas, atyjaiszerű ablakokon színes üveglemezek tömpitották a beszálló fény erejét és ilyen intím félhomály fűzte a látszólagos hanyagsággal szétszórt műremekeket. Kis ovális asztalon fino-

man cizellált török edényben főtt az illatos mokka, mellette Párisból hozott tüzserszám pislákolt halványan és rőt világosságra bebronzozta a szfinkszek hazájából ideszármazott ébenfa cigarettadobozt. A süppedő selyempárnákkal kényelmessé tett diványon ült a herceg. Almodozott, nagyon mélyen elmerült a gondolatába és észre sem vette, amikor beléptünk. Nemes metszésű olajbarna arcát halványkék patinával vontta be a tüzserszám érzékelhetetlenül finom sugarakban rácsó fénye.

Egyetlen pillanatig tartott az egész: kényelmes üléséből, mint egy galvanizált test, fölugrott és hosszas bocsánatkérésrel igyekezett kimenteni elmerülését. Németül szólott és hangja, az a reesezően kemény, energikus szavakra alkotott hangja, Heinei olvadákonysággal zenésítette meg szavait. Hamarosan, minden konvenció szándékos elkerülésével tulesztünk a bemutatkozásra; néhány banális mondat után két hatalmas lépéssel a szalon közepére lépett. Ott megállt és egész magasságában kiegyenesedett. A fiatal Milán elevenedett meg szemem előtt, mintha Maurice Savac, Monet leghíresebb tanítványának, az elhunyt szerb királyról festett nagy képe lépett volna ki sarkából. Szakasztott az apja. A tüzes fekete, kerekre nyíló szemek, az orr finom hajlása, az ovális arc rögtön megmutatta előkelő származását. Nagy Frigyes gránátosaira emlékeztető hatalmas, erő-

Kijelentjük: ha a tanács eddig csak mulasztást követett el azzal, hogy a hatósági mérszárszéket föl nem állította, most, a mikor a kivételes helyzet és a mérszárosok elbizakodottsága parancsoló szükségé teszi ezt, — a polgárok érdekeit megcsufolja és kineveti, ha a föllállással vonakodik. Hát csak tessék: a polgárság megtalálja a módját, hogy az ilyesmire válasszon.

Az adóreform vitája.

Wekerle a szerb hazaárulási pőrrel.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, január 7.

Az adóreformnak ma két kormánypárti és egy ellenzéki szónoka volt. Várady Imre és Földes Béla, mindkettő érdekes beszédben, a javaslat mellett foglalt állást, míg a demokrata Pető Sándor a javaslat ellen mondott erős beszédet, melyet sűrű közbeszólások zavartak meg.

Az adó-vita után Wekerle Sándor miniszterelnök válaszolt Polit Mihálynak nemrég tett interpellációjára a nagyszerb hazaárulási pőrrel. Tiltakozott az ellen, hogy az politikai eszköz volna a magyar kormány és a bán kezében, beszéde végén pedig érdekes kijelentéseket tett a horvátországi helyzetről.

A képviselőház mai üléséről itt következik részletes tudósításunk:

Az interpellációs könyvbe két új interpellációt jegyeztek be. Az egyiket Tálos István a Lajta folyónak az osztrákok által történt elvezetése, a másikat Sermin György a bosnyák lapelkobzások dolgában.

(Agráriusok és merkantilisták.)

Várady Imre: A délvidéki kisgazdák sérelmeit sorolja fel. Talán sehol az országban akkora igazságtalanságokat nem produkált a kataszter, mint a délvidéken. Ott történt meg, hogy ideiglenesen elbocsátott ispánok szerepelnek becsülőbiztosokként.

Wekerle Sándor: Hol történt ez? Nem tudok ilyen esetről.

Hódy Gyula: Volt rá eset. A Csekonics-uradalomban!

Várady Imre: Nem lehet abba sem belenyugodni, hogy a földadó bizottságokat a vármegyékben a törvényhatósági bizottságok, az országban pedig a törvényhozás két háza vá-

lasztja. Ezen az alapon a kisgazdák érdeke igen győnge képviselőre talál. Különben sem lehet kötelező kataszter-revizio nélkül modern adóreformot elképzelni. Tulzás az, hogy ötven millióba kerülnek a reviziói munkálatok. De meg ha így volna, akkor is véget kellene vetni az általános elégedetlenségnek. A délvidéki gazdák helyzete olyan nyomoruságos, hogy vagy az egyke-rendszerhez folyamodnak, vagy a vándorbotot veszik a kezükbe. A törvényhozás első kötelessége az lenne, hogy gondoskodjék erős kisgazdarendszer megteremtéséről. Ennél fogva az adóreformot követnie kell a föld alapos reformjának, mely nem lehet más, mint az egyházi birtokok részben való megváltása, amiben a szerb radikálisok jó példával jártak elöl, akik a szerb egyházi birtokokat ugyszólván szekularizálták. Nem szabad diszharmóniát teremteni agráriusok és merkantilisták között, mert erős ipar és kereskedelem nélkül önálló vámterületet csinálni nem lehet. Alapítsanak a nagybirtokosok gyárakat, dolgozzanak és takarékoskodjanak. Csak így lehet az országot nagygyá tenni. A javaslatot elfogadják.

(Forradalom az adó miatt.)

Pető Sándor: Megütözkönek azon, hogy az országban nem fogadják lelkesedéssel az adóreformot. De ez csak nálunk feltűnő. Franciaországban néhány év alatt két adójavaslatot terjesztettek be a kormányok és a francia parlament egyiket sem fogadta el. Az előadó a régmúltból idézett példákat, hogy régen is milyen forradalmi kitöréseket okozott egy-egy adótörvény vagy rendelet. A történelmet azonban kissé elfogultan idézte. Elfelelt megmondani, hogy régen is a hatalmasok elnyomták a szegényeket, a nemesség pedig az adózásnak még gondolatát is hazaárulásnak, szentségtörésnek jelentette ki. Ma is a szegény embert nyomja az adó. Az egyenes adóból még a személyi kiadásokat sem lehet fedezni. A fejlődés az, hogy 1900. óta az egyenes adó bevételek harmincöt millióval, a fogyasztási adó bevételek 163 millióval emelkedtek. Az államot tehát a milliók tartják el. A szegény ember jövedelmének 80%-át költi el táplálkozásra, míg a gazdag ember jövedelmének csak 10%-át fordítja erre a célra. Ismerteti az osztrák udvartartási rendszert.

Markos Gyula: Miért hoz fel mindig osztrák példákat?

Pető Sándor: Ne csak azért menjünk mindig Bécsbe, hogy ott felajánljuk az önállóságunkat, hanem tanuljunk is valamit.

Markos Gyula: Maga még be fog menni a birodalmi gyűlésbe is.

Pető Sándor: Maga se fogja Bécsbe kíséni a miniszterelnököt, mikor feladják az önálló bankot.

Hódy Gyula: Ne feltse Pető ur az önálló bankot.

sen felett izmokat sejtető alakján egyszerű kávébarna ruha feszült. Két-három mondata után világossá lett, hogy a fejedelmi vér nem minden esetben degenerált. Obrenovics György herceg igen nagy olvasottságu ifjú, alig husz éves, de már ismeri minden nevesebb francia, angol, olasz író nevesebb munkáját. Az európai országok politikai viszonyaiban is teljességgel járatos és ismerős a magyar közéleti viszonyokkal is csaknem olyan mértékben, mint egy ben született budapesti. Whistler képeiről, Meunier szobrairól, Ruskin, Wedekind könyveiről egyforma járatosággal beszél. Mindezekhez hozzá kell venni a herceg hatalmas alakját s azt a nagymértékben fölgylemlett energiát, életének alakulásait és megjelent újra Shakespeare egyik legnagyobbnevű alakja, Polingbroke Henrik.

Vagy tíz percen keresztül beszélgettünk művészeti dolgokról, amikor észrevétlenül, mert a hercegnek tudnia sem volt szabad, hogy ujságíróval áll szemközt, személyére tereltem a szót.

— Különös dolognak találom, herceg, hogy ennyire szépen beszél magyarul.

— Kolozsvárott tanultam; ott hallgattam a jogot, így semmi különös nincs a dologban.

— És azelőtt Belgrádban tartózkodott?

— Nem, onnan tizenhárom évvel ezelőtt, hét éves koromban kerültem el. Addig állandóan apám mellett tartózkodtam. Anyámmal együtt mentem Konstantinápolyba. Serdültebb

koromban onnan aztán minden évben elutaztam valamelyik nagyobb európai városba. Budapest nagyon tetszik nekem, s gyakran megfordultam itt is, vendégszerező rokonom, Zichy Jenő gróf házában. Hija, ha ő még élne!...

— Hogyan, olyan különös oka van erre a vágyra?

— Egyetlen pártfogóm volt. Ő és az anyám voltak azon minden erejükkel, hogy Szerbia trónjára jussak. Talán keresztül is viszi, ha meg nem hal. Ezért azonban cseppet sem bánkódnám. Egyáltalán nem ambicionálom Szerbia trónját: lemondanék arról már akkor, amikor az egymásután rázuhalt esapások meglett férfiuvá érleltek.

— Mégis, mit szándékozik tenni, herceg, ha Szerbiába nem vágyódik.

— Egyetlen vágyam van: megszerezni a magyar állampolgárságot és belépni a hadseregbe. Később a gárdába szeretnék bejutni. Budapesti tartózkodásomnak tulajdonképpen ez az egyedüli célja. Sajnos, ez is nehezen megy.

— Az csak nem súlyos dolog, hogy a magyar állampolgárságot megszerezze?

— De igen. Szerbiában annyira gyűlönek, vagy annyira veszedelmesnek tartanak, hogy még az ott őrzött keresztlevelemet sem adják ki, ámbár már igen gyakran megsürgettem.

— Hát a szerb, vagy orosz hadseregben nem fogadnák szívesen?

Pető Sándor: Én majd akkor szavazom meg, amikor önök leszavazzák. Beszédét azzal fejezi be, hogy a kereseti adó felesleges s csak progresszív jövedelmi adónak kellene lenni, mellette pedig valami csekélyebb vagyoni adónak. Szerette volna látni, hogy a pénzügy-miniszternek a merkantil és az agrár vagyonegyaránt kedves lett volna és szükségesnek tartja a kataszternek időközönként való kiigazítását.

(Teher áthárítás.)

Földes Béla: Az adóreformot a mostani országgyűlés legfontosabb munkálatának tekintti. Azt a magas színvonalon álló eszmét fejezi ki ez a reform, hogy az adóteher zömét a szegény néposztályról lehetőleg elhárítsa a vagyonos osztályokra. A földadó kontingentálás helyesnek tartja, a házadónál pedig a kulcs jelentékeny leszállítását lehetetlennek mondja. A javaslatot elfogadják.

(Wekerle a nagyszerb propagandáról.)

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszolt ezután Polit Mihálynak a nagyszerb hazaárulási bűnpörben tett interpellációjára. Polit — úgy mond a miniszterelnök — a pört politikai természetű vádaskodásnak nyilvánította. Ő tiltakozik ez ellen és visszautasítja azt a vádat is, mintha a magyar kormánynak a délvidéki felségárulási pörre befolyása lett volna. A pört a királyi ügyészségek indították és annak az annexióval semmi összefüggése nincs. Bosznia annektálására semmiféle mesterséges okra szükség nem volt, de még az annexió előtt két mozgolódás volt észlelhető. Az egyik a nagy-szerb, a másik a nagy-horvát álmódorásból táplálkozott. Az izgatás már a lakosság körében is mutatkozott. Voltak, akik a két tartományt Nagy-Szerbiához akarták esatolni s voltak, akik Nagy-Horvátországhoz. Ezt nyíltan hirdették is. Hogy helyénvaló volt a szükséges intézkedés, az események bizonyítják. Midőn egy idegen uralkodót, mint leendő királyt el-tetik és annak nyelvét alkalmazzák közhitelű iratokra és más ilyen visszaéléseket követnek el, akkor a pör nem egy nemzetiség, hanem a bánósok ellen irányul. A horvát bánnak ugyanez az álláspontja. Polit a bán a magyar kormány exponensének nevezi, pedig a bánnak meg van a maga sértetlen méltósága és velünk bizonyos közös tekintetekben szolidáris is. A kormány oly szabadalvussal bánik a szerb néppel, annak kulturális törekvéseivel, mint egyetlen más állam sem. A mostani rezsim element az engedékenység legszélsőbb határáig, ezzel szemben a horvátok az álmódorásokkal egyetértve teljesíthetetlen követelésekkel álltak elő. A kormány örvendeni fog, ha Horvátországban az alkotmányos rezsim helyreáll, de ez nem tőle, hanem a horvátoktól függ. (Helyeslés).

Polit Mihály nagy zajban kijelenti, hogy a

— Szívesen! Azt hiszem, lecsuknának, vagy agyonlőnének abban a pillanatban, amikor keresztülléptem a határt. Így is folyton üldöznek. Apámtól rám maradt jogos örökségem sem adják ki s oly szemérmetlenek, hogy kerekén megtagadják, mintha épen semmi jogom sem volna a követeléseimhez.

— És mint gondolja megszerezhetni a magyar állampolgárságot?

— Ha másként nem megy, adoptálás útján is. Remélem megengedik, hogy viselhessen továbbra az Obrenovics nevet is. Így, a magyar törvények oltalma alatt állva, hiszem, hozzájutok a vagyonomhoz. Ezt is csak azért óhajtom, hogy jogos követeléseim ne essen az illetéktelenek prédájául. Ezekután azt hiszem, hogy a rám örökösen gyanakvók is megszűnnek háborgatásukkal, mert bármi módon is rosszul essék ez szeretett anyámnak, én nagyon szívesen lemondok minden trónutódlási jogomról. Ennyi a vágyam s ennyit kívánni, azt hiszem, nem szerénytelenség, de azért még sem sikerül a tervük: engem soha sem tiporhatnak el.

Kipirult az arca, amikor ezeket mondta. Idegesen dobantott a lábával s a kezében tartott ópiumos cigarettáját egészen összemorzsolta. E rövidke zökkenő után újra beszélni kezdett. Csodálatos elevelességgel adta elő Szerbiába nemrégiben tett kirándulását. Az ökösege ügyében járt akkor is.

válasszal nincs megelégedve s azt nem veszi tudomásul.

A Ház többsége a választ tudomásul vette.

Talos Istvánnak és Surmin Györgynek egy-egy kisebb jelentőségű interpellációja után az ülés fél négykor véget ért.

Eltűnt hagyaték.

Letartóztatott gyáros.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 27.

Egy országszerte ismert szivarka hüvelygyárost tartóztatott le ma, mint fővárosi tudósítónk jelenti, a rendőrség. A gyárost sógor-
nője azzal vádolja, hogy a férje után maradt készpénzt és takarékpénztári könyveket, annak végakarata ellenére jogtalanul magának tartotta meg, ahelyett, hogy az özvegynek szolgáltatta volna ki. A feljelentett tagadásával szemben, a házkutatásnál ráakadt a rendőrség a könyvekre s November Ignácot letartóztatta.

A feltűnést keltő letartóztatás előzményeiről a következőket jelenti tudósítónk:

Cegléden November Mórnak még a múlt évben is igen jövedelmező cigarettahüvelygyára volt. Az olesó munkaező, az aránylag kis házbér és adó miatt helyezte gyárát November Mór Ceglédre, a honnét az ország minden tájára küldte a hüvelyeit és ellátta velük a balkáni országokat is. A gyár dolgozott állandóan 50—60 munkással és évi körülbelül 10—12.000 korona tiszta jövedelmet hozott November Mór számára. Budapesten a Révai-utca 8. sz. alatt irodát vezetett, míg öccse Ignác, a ceglédi gyárnak volt művezetője.

November Mór nem volt még öreg, de beteges volt és rá gondolt arra az időre, amikor ő már egy jobb hazába költözik. Szerette a feleségét és azért az ő nevére rakosgatta be a pénzeket a Pesti Hazai Takarékpénztár terézvárosi fiókjában. A könyvecske egyszerűen Eliz névre szól; egy másik könyvecske pedig, amely szintén a nevezett takarékpénztárból, de annak erzsébetvárosi fiókjából származott, szolt November Mór nevére.

Történt pedig, hogy a múlt év novemberében November Mór súlyos beteg lett. Olyan súlyos, hogy a szivarkahüvelygyáros már nem is hitte, hogy ezt a hónapot kihuzza. Magához hívta hát testvéröccsét, üzlete vezetőjét. November Ignácot és így szólta bozzá:

— Pancsováról — kezdte — Ada-kaleh szigetere mentem s onnan esónakon — viharos volt nagyon a víz s az eső is ugyancsak esapkodott — a tulsó partra. Nagy küzdelmek árán a szerb partra értem s ott lóra kaptam. Hat órai egyfolytában való vágatás után érkeztem Belgrádba s ott egyenesen Milovanovics doktor külügyminiszter lakására mentem. Az örökségem követeltem tőle, de ő, mint minden szerb államférfiu — ezt különös hangnyomással mondta — csürte-csavarta a dolgot. Igért, de amint három nap múlva kitudódott, kollegáival együtt azt eszelték ki, hogy engem elfognak. Szerencsére egyik barátom, Ghyka herceg idejekorán értesült az ellenem tervezett merényletről és automobilján megszöktetett. Szerbiában mostan csak éppen ennyire becsülik az emberi jogok legprimitívabbját: a szabadságot.

— Tehát elégedetlen a mostan való állapotokkal?

— Természetesen. Azok, akiket ismerek, sem egyéniségüknél, sem szereplésüknél fogva nem bírhatnak más nézetre.

— Ismeri Péter királyt s Györgyöt is, herceg?

— Ismerem mindakettőt, de nem igen rokonszenvezem velük. A Karagyorgyevics családban egyetlen igazán szimpatikus ember van, a király ifjabb fia, Alexis. Ő állandóan Bécsben tartózkodik, nem szereti a családját sem és nincs az a csábító ígéret, ami őt a Belgrádba való térésre bírná.

— Kedves öcsém, érzem, hogy rálépek arra az ösvényre, amelyről többé vissza nem térek. Gondoltam rád is, még jobban a feleségemre. Te tovább vezetted az üzletet, felerészben tiéd a haszon, ellenben a jelenlegi vagyon nem a tiéd, hanem a feleségemé. A vánkossom alatt egy fekete táská fekszik, abban van elhelyezve a mozgó tőkém, papirosok, takarékönyvek és egy csomó bankjegy. Ez a feleségemé, akit veled együtt áldjon az Isten.

— Még nem száradt meg fölöttem a sirhant, amikor a halott testvéröccsese már megszegte az utolsó kívánságot. Az üzletet folytatta és a sógor-nőjének juttatott hetenkint 10—12 koronákat — kölcsönképen.

Özvegy Novemberné azonban nem tűrte szótlanul ezt az eljárást. Feltűnt neki különösképen, hogy az a bizonyos fekete táská minden tartalmával együtt eltűnt. Minthogy tanui voltak arra, hogy halálakor a férje mellett a sógora, November Ignác volt csak jelen, megtette decemberben a följelentést. Hagyatéki lopás miatt indult meg az eljárás, ami tegnap November Ignác letartóztatásával végződött.

A Pesti Hazai Takarékpénztár terézvárosi fiókjában ugyanis megjelent a napokban egy öreg asszony, November Ignác édesanyja és az Eliz névre szóló könyvecskeből pénzt vett ki. A takarékpénztár intézősége ezt nyomban tudatta a rendőrséggel, ahonnan detektiv ment November Ignácért.

A rendőrtisztviselő előadta neki az esetet.
— Nos, mit szól ehhez, November? — kérdezte a végén.

— Mit szóljak hozzá? A könyv az enyém, ezt megboldogult bátyám nekem ajándékozta négyszem közt, — válaszolt November.

— Csakhogy az első kihallgatásakor maga egyáltalában tagadta, hogy magához vette volna a könyvet. Melyik vallomása hát az igaz?

November Ignác bünbánólag lekonyította a fejét és a kérdésre nem válaszolt. Letartóztatták.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre titkára, Faragó Rezső, esütörtökön este fél kilenc órakor a kereskedelmi és iparkamarában előadást tart a kereskedői és ipari hitel védelméről. Fölvívjuk a kör tagjait, hogy az előadáson, a kereskedőkre nézve jelentős tárgyra való tekintettel, minél számiesabban vegyenek részt. Az előadás.

Mikor idáig ért, Jókai egy diszkótésű regénye akadt finoman formált ujjai közé.

Nagyon sok Jókai-könyvet olvastam régebben, jegyezte meg, s újabban barátom biztatott arra, hogy magyar könyveket olvassak. Nehezen megy s nem is értek meg mindent, de nagyon szívesen foglalkozom a magyar irodalommal. Egyetlen szerencsém bizony, hogy oly kedvvel tanultam a kultúrnyelveket. A szláv irodalom nagyon selejtes és különösen a fordítások használhatatlanok. Shakespeare nagyságát is csak akkor kezdtem értékelni, amikor angol eredetiben is elolvashattam. Addig csak azon esodálokoztam, miért tartják ezt a szellemóriást nagynak. A fordítás büne ez, így nincs okom szégyenkezni miatta.

Szavai végeztekor lassan körüllepdelt a szobában. Megállott a szekrény előtt és hosszasan elnézegette egy renaissance ötvös remekművét. Szemei be-befuródtak az alak finomságaiba, amely teljes mértékben lekötötte minden figyelmét. A művészetimádó lélek minden finomsága kiült az arcára és most, csak ebben a pillanatban ismertem meg igazán. Az alak, a hanghordozás, a modor, minden apjára vall benne, de kifinomodott egy közvetlenül, minden póz és affektáltság nélkül való, modern, artisztikus érzésű, tetőtől-talpig uriebberré.

b. f.

A balkáni események.

A török—bolgár viszály.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 27.

A török—bolgár konfliktus fellegei nem akarnak szétoszlan. Bár mindkét fél kijelentette, hogy háborus célzatai egyáltalán nincsenek, a jelek mégis azt mutatják, hogy büzlik valami Törökországban, mert minden ok nélkül nem mozgósította volna Törökország monasztiri zászlóaljait és a török flotta sem pusztán kedvtelésből végez hadi gyakorlatokat Szalonikinnél, hanem arra, hogy a helyzetet egyáltalán nem tarthatjuk oly rózsásnak, mint aminőnek a hivatalos helyek feltüntetni akarják.

Mai híradásaink a következők:

A török—bolgár konfliktus.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger jelenti Szalonikiből: Két zászlóalj gyalogságot Monasztirból Szamirnába küldtek. Ezenfelül tíz más zászlóalj is megkapta az indulási parancsot. E csapatküldések oka állítólag az, hogy Anatóliában a rendet helyreállítsák. Attól félnek, hogy a szigetesoportban fölkelés fog kitörni.

Berlinből jelentik: A „Berliner Tageblatt” jelenti Konstantinápolyból: A török tengerészet Szalonikinnél partraszállási gyakorlatokat tervez. A flotta e célból 3 esapatzállító hajót el fog küldeni Szalonikibe és a gyakorlat eszméje értelmében meg fogja támadni a szalonikii erődítményeket. A löszerszállítványok küldését a határra tovább folytatják. A fiatalabb tisztek körében ismét határozottan harcias a hangulat Bulgária ellen. A görög határon nagyban folyik a fegyverek becsesempészése. Ugyanott a bandák is megint nagyon élénken mozgolódnak.

Londonból jelentik: Konstantinápolyból azt jelentik, hogy a török kormány a pétervári nagykövetétől nyert értesítések következtében a nagyhatalmakhoz körjegyzéket fog intézni, melyben alaptalannak mondja azt a híresztelést, hogy Törökország bolgár területet okkupálni akar.

A konferencia

Londonból jelentik: A Times jelenti Konstantinápolyból: Ausztria-Magyarország nagyjében elfogadja a balkáni konferencia programjára vonatkozó jegyzőkönyvet, de a boszniai mohamedánokra vonatkozó pontnál, ahhoz, hogy az egyházi méltóságok a seik ül izlam auktoritása alatt maradnak, csakis azzal a feltétellel hajlandó hozzájárulni, ha a porta Ausztria-Magyarország védnökségét az albániai katolikusok felett forma szerint elismeri.

Londonból jelentik: A Daily Telegr. jelenti Belgrádból: Zsivkovics hadügyminiszter néhány nap múlva nagyobb hitelt fog kérni a skupesinától, hogy a fegyverkezést befejezhesse.

Nincs összeesküvés.

Londonból jelentik: A Daily Mail konstantinápolyi értesülése szerint a török rendőrség általános meglepetésre megszüntette az eljárást az alkotmányos államrendszer ellen való összeesküvéssel vádolt Abdurahman és társai ellen, sőt valamennyit szabadlábra helyezte. A kormány elrendelte, hogy az összeesküvők ellen kiadott elfogatási parancsot nyomban vonják vissza.

A megfenyegetett trónörökös.

Belgrádból táviratozzák: A szerb trónörökös ma magához hivatott néhány szerkesztőt és elmondotta, hogy néhány nap óta fenyegető leveleket kap, amelyben bejelentik neki, hogy a radikális skupstina segítségével megfosztják a trónöröklési jogtól és fivérét, Sándort kiáltják ki trónörökössé. György herceg kijelentette, hogy irásbeli bizonyítékai vannak arra, hogy fivére intrikál ellene.

PANASZOS IRÁS

Arad város főispánjához.

Stampfl Gusztáv feljelent.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

Stampfl Gusztáv, a „négy világrészben ismert művész“ a mint egyszerű, de meghatározó szerénységgel magát utóbbi időben nevezni szokta, szakított a költővel s éppen megfordítva cselekszik. Megpróbálta az alsó rétegek megmozgatását és mint-hogy ez nem sikerült, a felsőbbiségek döngetéséhez fogott. Már a főispánnal tart. Azelőtt öntötte ki szíve keserűségét, neki panaszkodik arról az összeesküvésről, melyet ellene sző az a négy világrész, ahol őt pedig ez időig művészek tartották. Meg van arról győződve, hogy isten azért teremtette az embereket, hogy Stampfl Gusztáv megrontására törjenek. Mint hiteles és megbízható tanúk állítják, ma délután elfogott egy újságíró az utcán s a következő kérdéssel akadályozta meg a továbbmenésben:

— Tudja-e szerkesztő ur, miért ment Justh Gyula Bécsbe a király ő felségéhez?

— Minden újságban olvasható, csak tudnom kell. A politikai helyzetet tárta fel.

— Semmit sem tetszik tudni. Nem azért ment. Ezt csak az én ellenségeim találták ki. Azért volt a királynál, hogy ellenem intrikáljon s a királyt megkerje, hogy a bíróságra parancsoljon reá s engemet elítéltesse. Mert kérem alássan tetszik tudni nekem az aradi törvényszéken.

— Pardon, de sietnem kell, mert ezt a szerzést külön kiadáshoz tudtára kell adni a publikumnak.

Ezen az áron lehetett csak megszabadulni Stampfl bácsitól, aki szegény kikötötte, hogy a külön kiadásból legalább tíz példányt rezerváljanak neki, mert a négy világrészben szét akarja szórni, hadó lassák mindenütt, mint lép szövetségre ellene az ég és a pokol.

Ebbe a regiszterbe tartozó gondolatait különben Károlyi Gyula gróf főispánnal is közölte, akinek a napokban terjedelmes feljelentést adott be az aradi rendőrség ellen. Elpanaszolja a főispánnak, hogy az ő ügyeit egyszerűen félre teszik, nem foglalkoznak velük s különösen azért kéri a főispáni kemény ököl lesújtását, mert az ő leveleit már át sem veszik a rendőrségen.

Carmelini mester aradi szezsúrjai szurtak szemét Stampfl bácsinak s három pontban összevonva „nehéz ményeit“, azt kívánta, hogy a híres konkurrenst egyszerűen tiltás ki Aradról. A büvészek jó hírnevével nem tartotta összeférhetőnek, hogy Carmelini egy előadást hirdet és tizet tart meg, továbbá azzal sem volt meglegedve, hogy a mutatványait nem nevezi meg a maguk nevével s nem mondja meg őszintén, hogy ő szemfényvesztő s végül súlyos aggályait nyilvánította a büvész frakción diszló Vaza-rend származása iránt. A rendőrség, minthogy Carmelini okmányokkal igazolta a rendjel eredetét, a többire nevezve egyáltalán nem is tartotta szükségesnek az intézkedést, mert Stampfl bácsin kívül megkérdezte a maga józan eszét is s ennek tanácsára félre tette a panaszt.

De ezen a fájdalomán kívül még más is bántja a világot látott mestert.

A napokban ugyanis egy levelet küldött a kis leányával Sarlot Domokos rendőrfőkapitánynak. A főkapitány a levelet nem fogadta el s azzal a kijelentéssel küldte vissza, hogy magánlevelezést senkivel sem folytat. Ha valakinek irnivalója van, adja be hivatalosan az iktatba a hivatal címére, majd elintézik annak rendje-módja szerint. A kis leány meg is vitte az ünemet a lépcsőházban várakozó Gusztáv bácsinak. Ez dühösen kikapta leánykája kezéből az irást és oda ment vele a rendőrségi iktat-

tonak. Balla Jánosnak ablakához, melyet nagy vehemenciával megszórt.

Balla ijedten kapta fel a fejét az irásairól, de meg jobban megszállta a felelem, mikor Stampfl bácsi villogó szemét meglátta. Azt hitte, hogy a mester ezzel az eredeti figyelmeztetéssel azt akarja jelezni, hogy ütött a boszu órája és betér az iktatohivatalba egy kis — beszélgetésre. Ha ez történik, — gondolta remegve az iktató — akkor vége az ebédnek, de még talán a vacsorának is. Stampfl bácsi ugyanis egy-két-hat-tíz óráig szokott elbeszélgetni. A sors ettől megövtá Ballát. A menydörgés-szerű zörgetés után a mester az ablakon át megmutatta a főkapitány címére intézett levelet, majd rámutatott a szemben lévő ablakparkanyra, amelyen nyomban úgy helyezte el a levelet, hogy annak címzését mindenki elolvassa. Ha nem fogadja el a főkapitány, akkor legalább tudja ezt meg mind a négy világrész, melynel alább nem adja a művész. A levél ma már nincs az ablakban, de senki sem tudja hová lett.

Ezek miatt a súlyos szerelmek miatt fordult panaszával Károlyi gróf főispánhoz Stampfl Gusztáv. A főispán áttette a panaszt a poigármesteri hivatalhoz, ahonnan majd kellő magyarázatokkal el is megy a válasz a szomorú ember szomorú irására.

Teljes bizonytalanság.

Az audiencia után — Justh a kormányon?

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 27.

Justh Gyula tegnapi audienciáján történekről még ma sem nyert felvilágosítást a közvélemény. A házelnök és a kormány nem árulnak el semmit, de a külső jelekből és kerülő uton érkező hírekből mind valószínűbbé válik, hogy a kihallgatás nagy változásokkal fog járni. Sokan Justhot már a kormányelnöki székben látják, mások legalább is a belügyi tárcát jósolják neki. Mindkét helyen azt hirdetik, hogy a király szimpatikusan fogadta Justh felőterjesztéseit és ha nem is kötötte le szavát semmi irányban, valószínűleg engedékenységet fog tanúsítani a függetlenségi párttal szemben.

A képviselőház folyosóján és a politikai körökben természetesen az audienciáról és a jövő lehetőségeiről beszéltek. A kombinációkról és tervekről, valamint a néhány pozitív eseményről itt következik tudósításunk:

A kihallgatás eredménye

Egy ellenzéki, de Justh Gyulához közelálló forrás ma ezeket mondja:

Dacára annak, hogy Justh Gyula diplomatikusan hallgat, kétségtelen, hogy az ő tegnapi kihallgatása a lappengő válságnak legnevezetesebb momentumá. Nevezetes azért, mert Wekerle Sándor miniszterelnök Justh Gyulában látja a maga utódját. Már egy évvel ezelőtt, mikor a bankkérdés első ízben okozott nagy kavargást, Wekerle felkereste Justhot és felajánlotta neki, hogy vegye át a kormányalakítást, ha a királyt kapacitálni tudja a bankszétválasztásra. Justh akkor ezt az ajánlatot, melyet Wekerle nemcsak a maga, hanem az egész kabinet nevében tett neki, visszautasította, de megmondotta egyben, hogy ő igenis tud képzelni olyan programot, melylyel meg lehet alakítani a tiszta függetlenségi kabinetet és Magyarországnak biztosítani a békés fejlődést és belső konszolidációt.

Akkor formulázta először a maga, azóta gyakran hangoztatott nézetét a felekezetek és a nemzetiségek megbékítéséről, a horvátokkal

való megegyezéséről és az önálló bank már akkor is programjának gerince volt. Eszméi között ott volt és van ma is az általános, titkos, egyenlő választói jog és egész szabadelvű, függetlenségi és békealapot biztosító programjának egyetlen szűkítő kerete a magyarság létének és fejlődésének, a magyar szupremáciának biztosítása volt.

És Justh ezt a maga programját most a királynak is előadta, akinek színe előtt mint Wekerle esetleges utódja jelent meg. A Wekerle-kabinet formálisan nem mondott le, de a miniszterelnök bejelentette a királynak, hogy a kabinet — ha a mostani zavart helyzetből nem tud kibontakozni — kénytelen lesz lemondani és erre az eshetőségre említette is Justhot, mint esetleges utódot.

Wekerle ezen feltételes utódjelölésének következménye volt Justh kihallgatása. Justh tegnap tette le a „miniszterelnöki vizsgát“ és az a tény, hogy a király elismerte benne a józan politikust, bizonyítja, hogy a vizsgát sikeresen tette le.

A béke reménye.

A képviselőház mai ülése előtt Justh Gyula elnök fölkereste Wekerle miniszterelnököt a miniszteri szobában, ahol mintegy háromnegyed óráig tanácskoztak a tegnapi bécsi kihallgatásról. A folyosón az a hír terjedt el, hogy a helyzet javult. Így nyilatkozott Andrássy belügyminiszter is az alkotmány párti képviselők előtt. Ennek tulajdonítják azt is, hogy a véderő-bizottságnak szombatra hirdetett ülését elhalasztották.

Ugyancsak elmaradt az a miniszteri tanácskozás, melyet ma délutánra terveztek.

Ugyanilyen optimizmust árul el egy magyar politikusként következő bécsi jelentése:

— Az audiencia, amelyről azt véltük, hogy esetleg csak percekig fog tartani, teljes háromnegyed órát vett igénybe. Ebből világos, hogy Justh mindent elmondott, amit akart. Az audiencia után pedig oly jókedvű, meglegedett, szinte sugárzó volt Justh Gyula, amilyenek csak kevésszer láttuk. A Reichsratban szinte tüntető szívelességgel fogadták. Mikor távoztunkban végimentünk a folyosón, az egyik keresztényszocialista képviselő félhangosan így szólott:

— Justh hat heute eine Schlacht gewonnen. (Justh ma csatát nyert.)

— Valószínűnek tartom, hogy ez a nap előnyösen fogja befolyásolni a helyzetet a függetlenségi kívánságok szempontjából. Nemesak a magam véleménye, hanem a közöttünk kialakult általános vélemény az, hogy amennyiben valami hatalmas zavaró momentum közbe nem lép, meg van az útja a kölcsönös megegyedésnek és a békés kibontakozásnak.

A király magatartása.

Igen érdekes a következő, a kormányhoz közelálló körökből jövő jelentés, mely a király magatartásáról szól:

Ha Justh csak azért ment Bécsbe, hogy őfelségének a maga fölfogásáról a politikai helyzetet illetőleg előadást tartson, akkor tegnap délben, háromnegyed tizenkét órakor, mikor elhagyta a bécsi Burgot, nyugodtan mondhatta, hogy ezt a célt elérte. A felség, aki a hagyományokkal szakítva — igaz, hogy a kormány ajánlása folytán — hajlandó volt egy kormányhoz nem tartozó politikust fogadására, bőven adott alkalmat Justh Gyulának, hogy elmondjon mindent, ami a lelkén van. A király ilyenkor igen figyelmes hallgató szokott lenni. Akik hasonló küldetésben jártak már nála, beszélnek, hogy a felséges ur mindent megtesz, hogy feszült helyzetbe ne kerüljön az

illető. Ha tehát Justh Gyula a kihallgatás után bizalmasan azt mondta, hogy a felség rendkívül nyájasan és szeretetreméltóan bánt vele, kétségtelenül helyesen ítélte meg fogadása lefolyását. Csak az a kérdés, mit gondol Justh Gyula arról, hogy szavai mily hatást tettek a felségre. Nagyrabecsüljük Justh ítélőképességét, tudjuk róla, hogy nehéz és kényes helyzetek homályán is keresztüllát. Attól tartunk azonban, hogy ezuttal, ha őszinte akar lenni, nem mondhatja meg bizonyosan, milyen hatása volt kihallgatásának. A felséges ur, a milyen nyíltszívűséget tud a nála megjelenteknél előidézni, *annyiára ért hozzá, hogy a tőle távozó ne legyen tisztában azzal, hogy mit végzett most voltaképpen.* Teszi ezt különösen olyankor, mikor nagy elhatározásokra készül. Hogy pedig a mostani helyzet a király részéről is nagy elhatározást kíván, az nyilvánvaló. Így Justh Gyula, ha azt kérdeik tőle, hogy mit végzett Bécsben, nehezen adhat találó választ. *Meglehetős sok idő fog elmúlni,* míg Justh egészen tisztában lesz azzal, hogy mily eredménnyel járt a királynál és hogy a helyzeten mennyit és mily irányban változtatott kihallgatása.

A *Neue Freie Presse* szerint a király Justh előterjesztéseire ezt mondta:

— *„Ich wünsche eine Lösung der Bankfrage im Einvernehmen mit Oesterreich.“*

(Azt kívánom, hogy a bankkérdés Ausztriával egyetértőleg oldassék meg.)

A német lap ebből azt következteti, hogy az audiencia után a közös bank szabadsalmának meghosszabbítása biztosra vehető. Az önálló bankhoz — ugymond — sem a király, sem az osztrák kormány nem járul hozzá, a kartellbank pedig gazdaságilag lehetetlenség és annak keresztülvitele, bár a király ehhez hozzájárulna, nem lehetséges. Ausztria egész hitelpolitikáját nem helyezheti idegen befolyás alá, hogy azután annak költségeit és veszélyeit jórészt egymaga viselje.

Hasonlóképpen érdekes az, amit a trónörökös magatartásáról beszélnek. Justh audienciájának eredményéről — mondják — nem lehet addig mérleget állítani, míg a trónörökös véleményét is ki nem kerik illetékes helyen. A trónörökös, aki jelenleg Sanct-Mauriceban van, még elronthatja az audiencia sikerét. Döntő lépés semmi esetre sem lesz addig, míg a trónörökös nem értesül Justh ajánlatairól.

Ugron Justh ellen.

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk:

A függetlenségi pártkörben ma este igen számosan voltak jelen. Justh Gyula hét órákor jelent meg a pártkörben, ahol igen élénk ovációban részesítették. Egy óráig időzött ott, aktuális politikai kérdésekről is beszélt, de audienciájáról nem nyilatkozott.

Kinos feltűnést keltett a pártban Ugron Gábornak a „Magyar Nemzet” ma esti számában írt vezércikke. *Véleményem* cím alatt a vezércikk többek közt ezeket mondja:

Justh kihallgatásának előzményeivel tisztában nem vagyok. Ha mint a Ház elnöke jár-kelek, ehhez teljesen joga van. Ha a vezéreink után és a függetlenségi párt nevében megy a királyhoz, azt *furcsának tartom*, mert értekezlet ezzel meg nem bízta és előterjesztésének tartalmát előre meg nem határozta. E célból sem a párt, sem az intézőbizottság gyűlést nem tartott, tehát *megbízást sem kaphatott.* Az audiencia előtt is ez volt a véleményem. Hallgattam, nehogy Justh utját rontani látszhassam. *Most pedig fel kell szólalnom, mert a párt nevében a párt megbízása nélkül politikát csinálni senki sem jogosult* és annak gyakorlatba vétetni

nem szabad és ha vétetett, gyakorlatban maradni káros és veszedelmes.

Ugron e cikkét, amely a végén a függetlenségi párt intéző-bizottságának összehívását sürgeti, nagy megbotrányozással támadták, majd pedig, hogy bebizonyítsák, hogy Justh és a párt elnöke, Kossuth Ferenc között semmi ellentét sincs, elhatározták, hogy holnap délelőtt *testületileg felmennek Kossuthhoz* és kifejezést adnak a vezér iránti ragaszkodásuknak.

ELHUNYT TORNATANÁR.

Az Aradi Tornaegyesület gyásza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27

Sulyos csapás érte az aradi tornaegyletet, művezető titkárának, Nagy Sándornak a mai napon a budapesti Grünvald-szanatóriumban bekövetkezett halálával. A megboldogult 1879. február hó 3-tól a mai napig volt az egyesületnek titkár-művezetője. Ő volt az, aki az aradi tornaegyletet megalapította és azt harminc éven keresztül vezette. Kimagasló gyakorlati és elméleti tornászati képzettséggel tudott a tornászokkal bánni, egyforma gondnal és szeretettel oktatta az ifju és vén, a kezdő és képzett tornászt. A tornászás ügye iránt a lelkesedés tüzeit oltotta mindenkibe. Szóval mindig és minden tekintetben hiven teljesítette kötelességét!

Ha végig tekintünk Nagy Sándornak az aradi tornaegyletben harminc éven át kifejtett működésén, úgy el kell ismerni, hogy ő birt mindazokkal a tulajdonságokkal, a mely őt a hazai torna tanerők legjelesebbjeinek sorába emelje.

Tornatanári és egyesületvezetői képességét elismerte és méltányolta a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége, midőn a második országos tornaünnepély rendezésével 1888-ban Nagy Sándort bízta meg. Fokozottabb mértékben előismerte azt, midőn 1904. évben az Aradon megtartott hetedik tornaünnepély alkalmával, melynek fényes lefolyása még mindenkinek élénk emlékezetében van, a szövetségi közgyűlés egyhangú lelkesedéssel kimondotta, hogy a hazai tornászati fejlesztése terén szerzett érdemei jutalmul oklevéllel és éremmel tüntettesenek ki Bakódy Tivadar dr., Maurer János és Schneider Frigyes mellett az aradi tornaegylet titkár-művezetője, Nagy Sándor is.

De a mi az aradi tornaegyesület történetében és az egyesületi tagok szívében Nagy Sándornak kitörülhetetlen emléket biztosít: az a hazai tornaügy iránti lelkesedésen kívül ama éleslátása volt, a mely biztos kézzel megjelöli az utat, melyen a magyar tornászati és test-edzést szolgálni kell; az, hogy lelkének egész melegével tetteiben úgy, mint érzelmeiben és gondolataiban egészen az aradi tornaegyesületé volt, még utolsó pillanataiban, halálos kór-ágyán is az volt fohásza, vajha szolgálhatná még az aradi tornaegyesület ügyét.

Életének utolsó perceiben boldoggá tette az a tudat, hogy Arad város törvényhatósága egy régi kötelessége teljesítése kép az aradi tornaegyesületnek az Ovár-téren ingyen telket adományozott és az egyesület iránti lelkesedés egész melegével és a hazai tornaügy fejlesztése iránti buzgalomával előre örült ama gondolatnak, hogy az aradi tornaegyesület végre saját otthonában fogja áldásdus működését kifejteni; élte utolsó pillanatáig dolgozott az aradi tornaegyesületnek a jövő hóban megtartandó 30 éves jubiláris diszgyűlésének és a június 6. és 7.-re tervezett országos tornaünnepély minél fényesebbé, minél nagyobb szabásúvá való tételén. És mindennek véget vetett a kéréllhetetlen halál. Emléke minden magyar tornász szívében örökre fennmarad.

A holttest hazaszállítása iránt már intézkedett a család.

Az aradi tornaegyesület választmánya ma délután hat órákor ülésre gyűlt össze, amelynek egyetlen tárgya volt a gyászszertartással kap-

csolatos intézkedések megtétele. Steinitzer Pál dr. kegyveltes szavakkal emlékezett meg az egyesületet ért veszteségről, s a választmány megrendülve vette tudomásul Nagy Sándor halálhírét. Elhatározták, hogy küldöttségileg felkeresik Sarlot Domokos főkapitányt, s engedélyt kérnek tőle arra, hogy a ravatalt a Liceum tornacsarnokában állíthassák fel. Ha a főkapitány erre engedélyt ad, akkor pénteken tartják meg a gyászszertartást.

Igen sok vidéki testvéregyesület és a M. O. T. E. részvétlétviratot küldött az aradi tornaegyesületnek és kilátásba helyezték, hogy a temetésen küldöttségileg képviseltetik magukat.

A tornaegyesület elnöksége ezutou is kéri az egyesület tagjait, hogy holnap, csütörtök este hat órákor minél nagyobb számban jelenjenek meg a tornacsarnokban, a gyászszertartás részleteinek megbeszélése céljából.

Bál előtt.

A magyar családapa vigadása.

Szereplők: A férj, a feleség és Ella, a lányuk.

A férj: Najó, najó, hát elmegyünk a bálba... Ne sirjátok le a lelkem, elmegyünk a bálba.

A feleség: Látod, ezt mindjárt mondnattad volna. Kár volt összetörni a teás-findzsákat.

A férj: Összetörtem? ... Jó, elmegyünk a bálba.

Ella: Jaj, de örülök, jaj, de örülök! Papi, milyen jó ember vagy te. En mindjárt mondtam, hogy elmegyünk.

A feleség: Az apád nem mondta mindjárt. Előbb eltört három teás-csészét.

Ella: Nem baj, nem baj, éljen az Acécsülők-bál!

A férj: Mi? ... Acécsülők?

A feleség: Igen, Acécsülők. Miért ijedtél úgy meg? Csülők, Acécsülők.

A férj: Ilyen nevű bálba nem megyek. Csak tisztességes bálba megyek.

A feleség: Nézd, fiam, ha beteg vagy, törj össze még három csészét, aztán majd nyugodtan tárgyalok veled. Mi közöd a bál nevéhez? Főmelegyünk, jól mulatunk, Ella táncol, amennyi befér és a dolog rendben van.

A férj: Ja?... Hát én nem megyek az Acécsülőkbe. Mi közöm van nekem az Acécsülőkhez, semmi közöm, nem megyek, inkább elmegyünk a jövő héten színházba... Különbén jól van, mit veszekedjem, vergődjem: megyünk az Acécsülők-bálba. Mit veszekedjem, mit izzadjak...

A feleség: Pénzt izzadjál, fiam... Apus, Ellának rózsaszínű selyemruha kell, selyemcipő kell, fűző kell, fűzővédő kell, apus, én sem mehetek vörös alszoknyába... Apus-fiam, kis pénz kell.

A férj (a néger-himnusz füttyüli): Acécsülők, Acécsülők, Acécsülők.

A feleség: Nem mehetek vörös alszoknyába, kell egy kis selyemruha... Nézd, apus, ezen túl kell esni, majd legközelebb már nem kerül egy vasadba se. Most belekerül 200 forintba, ez nem is olyan sok.

A férj (elkeseredve): 200 forint? Nem, nem megyek, az Istennek se megyek. Mit gondoltok, az égből hull a pénz? Ellának nem kell a bál, nekem sem, nekem sem, én tehát nem megyek, azaz megyek, de nem adok 200 forintot.

A feleség: De adsz! Családi érdek, hogy adjál. Ella érdeke, hogy adjál.

Ella: Bizony, papa, tudod, ki lesz ott?

A feleség: A vörös Glück lesz ott! A jövőd vejed lesz ott. Tegnap is itt volt és kért bennünket, hogy menjünk el a bálba. Talán azt akarod, hogy más lánynak udvaroljon, nem az Ellának? Családi érdekből kell elmennünk.

A férj (megtörtén): Nem adok, nem adok,

azaz adok, de nem megyek. Itt a 200 forint, men-
jete az Acélsülőkbe, en itthon maradok, nem me-
gyek. Lefekszem és sírok. Így vigad ma a magyar
családapa — sírva.

Takarmanyinség Aradmegyében

Eredménytelen fölterjesztések az alis-
pánhoz. Pusztul a lakosság. — Ro-
mán tisztek Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 27

Aradmegye nagy területének gazdaközön-
sége súlyos gazdasági csapást szenvedett az
1908. évi rossz takarmánytermés következtében.
A termés silánysága a vármegyének különösen
szegényebb néposztályait anyagilag valósággal
tönkreteszi.

Ezt a szomorú állapotot igazolja az a két
fölterjesztés, amit Lovich Gyula nagyhalmági
főszolgabíró küldött Dálnoki-Nagy Lajos alis-
pánhoz s amelyekre most jött meg az elutasító
válasz.

Erről a szomorú gazdasági eseményről Lo-
vich főszolgabíró ezt mondta az Aradi Köz-
löny-nek:

— Kimondhatatlan pusztítást visz véghez
a széles kiterjedésű nagyhalmági járás köz-
ségekben a takarmányhiány. Ennek oka az
a nagy szárazság, amely tavaly Aradmegye
nagy részén pusztított. A gazdák mostanig szal-
mával etették jószágjaikat, de most már abból
is teljesen kifogytak és a szalmával, zsuppal
fedett házak tetejét leszedik, hogy azt adják
oda a jószágoknak, mert különben valamennyi
éhen pusztul. A pleskucui körjegyzőség kivé-
telével, a járás lakosai közül tömérdeken sírva
jöttek hozzám panaszra s könyörögtek, hogy
szerezsek valahonnét takarmányt, bármilyen
árat fizetnek. Erre kétszer felterjesztést intéz-
tem az alispán urhoz, ő viszont a főispán ur-
nak tett jelentést. Azonban ennek nem lett
eredménye, mert a főispán ur se tud segíteni e
kiszámíthatlan károkkal járó bajon.

Mint értesülünk, a főispán válasza ma ér-
kezett le a nagyhalmági főszolgabírósághoz;
azt közli benne a főispán, hogy nem áll mód-
jában a lakosságot takarmánnyal ellátni. A
gazdák azt remélték, hogy úgy, mint két év
előtt, most is kaphatnak a belügyminiszter uta-
sítására Mezőhegyesről préselt szénát. Termé-
szetesen nem ingyen kívánják, hanem akár-
milyen árat fizetnének érte, csak hogy a jószág-
jaikat megmenthessék az éhpusztulástól.

A nagyhalmági járás megszorult lakói
bebarangolták már az egész vármegyét, de se-
hol se kapnak takarmányt két áron se. A fő-
szolgabíró legutóbbi fölterjesztésében sürgette
az állattenyésztési felügyelő kiküldését, aki
meggyőződhetné a kétségbeejtő állapotról. A
lakosság így tönkre megy, mert *potom áron
kell eladni a lovakat és a szarvasmarhákat.*

Hasonló nyomoruságos állapotok vannak
a borosjenői járásban is. Itt már tömérdek
szarvasmarhát és lovat eladtak nevelésesen
olcsó áron, nehogy éhen pusztuljanak el az ál-
latok. Azt mondják a hatóság vezetői, hogy
most sokkal nagyobb a takarmányinség,
mint 1905-ben volt. Akkor a lakosság kapott
az államtól inségkölesönöket, most azonban
nem juttatnak nekik semmit. Borosjenőről egy-
előre nem tettek az alispánnak hivatalos jelen-
tést az inségről. Kurtioson hasonló állapotok
vannak, a kisjenői járásban pedig szörványo-
san mutatkozik a baj.

Itt említjük meg, hogy e hónap 25-ike óta
Aradon tartózkodik Murgulecky romániai őrnagy
és Jancu Nikulesku kapitány, akik a

Központi-szállóban laknak. A két tisztt a ro-
mán hadsereg számára lovakat vásárol na-
gyobb mennyiségben. Most, hogy értesültek az
Aradmegyében pusztító takarmányinségről és
arról, hogy ennek következtében a lovak ára
nagyon olcsó, mint értesülünk, be akarják járni
a megye nagyrészét és több száz lovat vá-
sárolnak.

AZ ÖTVENÉVES VILMOS CSÁSZÁR.

*

Ha a lexikonok meg nem erősítenék,
szinte nem is hinnők, hogy második ho-
henzollerni Vilmos ma ötvenéves lett. Le-
het, hogy a lejális fotografusok hibája ez,
akiknek jóvottából a világ összes heti ké-
peslapjai alig negyvenesnek tüntetik fel a
németek császáriját, de az is meglehet, hogy
csak cselekedetei, fiatalos-tüzű, bizarr tet-
tei fiatalítják innen messziről a németek
uralkodóját. Akárhogy is legyen: az első
impresszió, amit a mai berlini ünnepségek
bennünk keltenek, az a csodálkozás, hogy
íme, Németország fiatalnak hitt uralkodója
már átlépte az ötvenedik esztendő határát,
amelyen túl pedig már a koronás fők is
veszedelmesen közelednek az öreg jelzőhöz.

Ez az ötvenedik születésnap erősen
komoly időkben érkezett el. Nem annyira
a balkáni eseményekre gondolunk, amelyek-
ben aktív szerepe alig volt és egyelőre re-
mélhetőleg nem is lesz a németek császár-
jának, hanem arra a nagyon érdekes és
még inkább jelentős konfliktusra, amely a
közelmúlt év végén a német nép, a német-
országi közvélemény és a német császár
között lejátszódott. A látványos szindara-
boknál is érdekesebb volt ez a konfliktus.
A császár és a parlament, a trón és a
nemzet mérköztek a színpadon, ahol egy-
mást érték a váratlan jelenetek. A császár
cikkét írt, vagy inkább cikket adott egy
londoni újságnak, valamikor a bur háború
viharos idejében. A cikk, mely a burok
leverésére adott tanácsot az angoloknak,
felháborította a hősiés délafrikaiakkal szim-
patizáló németeket. A berlini parlament,
akárcsak a sajtóügyi vizsgálóbíró, felelős-
sége vonta a cikk szerzőjét, vagy inkább
azt, aki a felelősséget vállalta: a német
kancellárt. Bülow hervog, bár a cikkről
előzőleg tudomása sem volt, tartotta a há-
tát, a parlament pedig, melynek tetszett
ez a férfias kiállás, nem sujtott le az ár-
atlanra, hanem öntudatos, erős hangon
tudomására adta császárijának, hogy tartóz-
kodjék máskor az ilyen felelőtlen, népe
előtt ellenszenves cselekedetektől. A csá-
szár pedig — és itt következett a legérde-
kesebb, legszenzációsabb jelenet — az ön-
fejű, a temperamentumos, az erélyes csá-
szár szót fogadott és meghajolt a nép-
akarat előtt.

Keserves kiábrándulás lehetett ez a
németek császárijának. Pedig második Vil-
mosnak már nem egy csalódásban volt ré-
sze. Művészi amatőrkedései, lírai poétásko-
dása, festészi hajlamai nemcsak a külföl-
dön, de saját országában is kaptak egy-
egy erősebb, gunyosabb kritikát és ő maga
szomorúan tapasztalhatta, hogy ezekkel
nem olyan könnyű megszerezni a népsze-
rűség pálmáját, mint a Vilmos-bajusszal.
Nyugtalan vére nem egyszer hozta nehéz
helyzetbe: összekapott a nagy kancellár-
ral, Bismarck-kal, a német agrár-főurakkal,
mert tettereje, becsvágya levitte a tapo-
sott utakról és valósággal koronázott forra-

dalmárrá tette. Az uralkodói típusból, a
trónon ülő, reprezentálásra és törvénytelen-
tesítésre nevelt fejedelemből nincs benne
semmi. Nem isten kegyelméből, de saját
kedvéből és erejéből akar uralkodni. Ha
kell, vigéckedni megy keletre a német ipar
érdekében, tüzes szónoklatokat tart a nép-
hez, hogy több ujoncot kapjon és ami
népszerűsége így szert tesz, azt képes egy
szókimondó pohárköszöntővel évekre el-
rontani.

Érdekes ember és még érdekesebb
uralkodó. Hasonlít sokban a mi régi uralko-
dóink egyik legértékesebbikéhez, habs-
burgi Józsefhez. Talán nem olyan mélyen-
látó, nem olyan magabazárkózott, mint a
mi kalapos királyunk volt, de — sokkal
szerencsésebb annál. Nemosak azért, mert
egy hatalmas, összetartó birodalomnak
ül trónján, de azért is, mert aránylag fia-
talon, ötvenéves korában jött tudatára,
hogy szerencsétlensége minden fejedelem-
nek az, ha népét népe ellenére akarja bol-
dogítani. Második József csak halálos
ágyán szerezte ezt a szomorú csalódást és
akkor egy tollvonással semmisítette meg
élete munkáját. A németek büszke csá-
szára ötvenéves korában tanulta meg és
szerencséseje lesz nemcsak neki, de a né-
met népnek is, ha a lecke elfeledhetle-
nül marad meg emlékében.

Néhány esztendővel ezelőtt a né-
met lapok egy gyönyörű, valósággal mű-
vészi fényképet közöltek; a német császárt
családja körében. Valami bensőséges bol-
dagság, előkelő harmónia sugárzott erről a
képről, amelyen a császárt erős és szép
gyermeké állják körül. Ennél a képnél
csak az lesz nagyszerűbb, az lesz impo-
zansabb, ha majd Németország hatalmas
népe fogja ily szeretettel körülállani me-
gterti uralkodóját. A sokat csalódott, de min-
dig tettvágyó, mostan új életet kezdő Vil-
mos császárt.

Betta.

SPORT.

Az aradi foto-klub közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 27.

Ma este 7 órakor tartotta meg az aradi
fotoklub III-ik rendes évi közgyűlését a tagok
élénk részvétele mellett.

Lukácsy Lajos elnök akadályoztatása miatt
a közgyűlést Rozsnyay Kálmán alelnök nyi-
totta meg.

Matusik Márton titkár évi jelentésében
visszapillantott a klub életében egy év alatt
előfordult fontosabb eseményekre. Az egyesület
tagjai több fotokiállításra vettek részt, s több
elsőrendű kitüntetésben volt részük. Így a Ma-
gyar Amatőrök Országos Szövetsége kiállítá-
sán az egyesület tagjai közül Faix Jaques a föld-
művelésügyi miniszter, Matusik Márton pedig
Légrády Ottó díjat nyerte meg. Herling
Gyula, Somogyi Jenő, Wagner J. Agoston
pedig kiállítási plakettet nyertek. Az amster-
dami nemzetközi fotokiállításán Matusik Már-
ton két képét fogadták el kiállításra. Ugyancsak
a wieni nemzetközi stereoskop-kiállításán Ma-
tusik Márton arany-Faix Jaques pedig
ezüstérmert nyert, s így dicsőséget szereztek
nemcsak az aradi fotoklubnak, hanem a ma-
gyar névnek is.

A klub tagjainak több gyakorlati és ismer-
retterjesztő előadást tartott az egyesület. Előadtak
Faix J., Somogyi Jenő, Spiroch Lajos dr., Stine
József, Rozsnyay József dr. és Matusik Már-
ton s így elég alkalmuk van a tagoknak ma-
gukat a fényképezés minden ágában is kiké-
pezni.

A titkár jelentését Rozsnyay József dr.
pénztáros jelentése követte. Az 6 ügybuzgósá-

ának köszönhető, hogy a klub ezt az évet 56 kor. 76 fillérrel zárta, s emellett még a klub minden tagjának a Budapesten megjelenő „Fény” című lapot rendelte meg az elnökség.

A gazda a könyvtár gyarapításával számolt be.

A felmentvény megadását az új tisztikar megválasztása követte. Darányi János felszólalása után a volt tisztikar újból megválasztották s az üresedésben levő egyik alelnöki állást a közgyűlés egyhangú óhajására Stengl Andor iparfelügyelővel töltötték be. A klub tisztikara a következők:

Elnök: Lukácsy Lajos. Alelnök: Rozsnyay Kálmán, Stengl Andor. Titkár: Matusik Márton. Gazda: Faix Jaques. Pénztáros: Rozsnyay József dr. Ellenőr: Herling Gyula. Választmány: Darányi János, Herold Gyula, Kneffel Béla, Persa Péter, Somogyi Jenő, Spiroch Lajos dr., Stine József, Török Lajos, Weil József, Wagner J. Ágoston.

A jövő évi költségvetés megállapítása után vacsora volt, melyet Schuch Ferenc, a „Millenium” tulajdonosa a legnagyobb körültekintéssel és a tagok teljes megelégedésére állított össze. Vacsora után Gargya Béla, a fotoklub vidéki tagja és Rozsnyay Kálmán szebbnél szebb kolorizált képei kerültek a vászonra.

Egy hajszá kulisszatitkai.

Miért tartóztatták le Papp Bélát?

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 27.

A felekezeti türelmetlenségnek és izgatásnak egyik legtipikusabb megnyilvánulása az az eset, amely mostanában izgatottságban tartja Kassa város társadalmát. Kassán ugyanis nemrég gyilkosság történt. A Galamb-utcában meggyilkoltak egy Hajnal Lidia nevű nőt. A gyilkosság rejtélyes körülmények között történt. Nagy nyomozás indult meg a gyilkosság elkövetője után. Egy heti üldözés után végre elfogta a rendőrség Papp Béla városi írnokot, akire állítólag teljesen rábizonyult a gyilkosság. A szerencsétlen, börtönben színlódó ember ártatlanságának bebizonyítása érdekében most nagy akciót indított egy kassai lap. Nagyon érdekes dolgokat ír erről az esetről.

A lap szerint teljesen beigazolt körülmény az, hogy Papp Béla teljesen minden ok nélkül nagyarányú üldözés és hajszá követésben került a börtönbe. Az a városi tisztviselő, aki a rendőrség figyelmét Papp Béla feltűnő távozására felhívta, nyíltan bevallotta, hogy a rendőrség által kitűzött 200 koronára pályázik. Van azonban ennek az esetnek már sokkal érdekesebb kulisszatitka. Erről is beszámol a Kassai Hírlap. Érdekes cikke ugyanis így végződik:

„Legnagyobb sajnálatunkra azonban — lenyűgözhetlen igazságérzetünkől indítva — kénytelenek voltunk a kulissza-titkokat is megvilágítani, mert a mi igazságunk nem a sötét paragrafusok igazsága, hanem a lelkiismeret kötelessége, mely ellentmondást nem tűrő erélyvel megköveteli, hogy az a társadalom, mely a törvény rideg betűihez kötött igazságszolgáltatás jóvoltából, most kiközösítette magából Papp Bélát, de ahová Papp Béla megtépetten is, de ártatlansága tudatában felemelt fejével fog visszatérni, kristálytisztán lássa a szinigazságot!

Lelkünk hite, szent meggyőződésünk, hogy ma már csak két helyen tartják bűnösnek Papp Bélát.

Az egyik a Felvidéki Ujság, a másik az ügyészség!

A Felvidéki Ujság a maga felebaráti szeretetével, osztatlan igazságérzetével tiszta-eszlári pert akar! Papp Béla személyében nem a gyilkos, hanem a zsidó feje kell neki!

Hogy az ügyészség mit akar, azt már elég szépen megírta Brioux a maga Vörös talárjában.

Mi azonban a szent igazság nevében követeljük Papp Béla fejét — a szabadság számára!

Affér a Házban.

Ugron, a bankellenőr.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, január 27

A tegnapi napnak kizárólagos főeseményét Justh Gyula kihallgatása képezte. A Házban és a folyosón csak ezt pertraktálták és a legkülönbözőbb kombinációkat fűzték a házelnök audienciájához.

Ma reggel, jóval a Ház ülésének megnyitása előtt Wekerle Sándor miniszterelnök hosszabb konferált a Ház elnökével, Justh Gyukával, mely alkalommal Justh informálta a miniszterelnököt a tegnapi kihallgatás eredményéről.

A folyosón időközben több képviselő készült arra, hogy Justhnak valami ovációt rendezzen. Mivel azonban korai idő volt és így még kevesen voltak a Házban, elhalasztották tervüket az ülés megnyitáig.

Mihelyt az ülés megnyílt, a függetlenségi képviselők fölemelkedtek helyeikről és éljenztek az elnököt, aki azonban úgy tett, mintha semmi sem történnék és folytatta az elnöki bejelentéseket.

A függetlenségi képviselők táborában emelkedettebb a hangulat, mint valaha volt. Ma már olyanok is, akik eddig csak igen óvatosan és tartózkodóan nyilatkoztak, határozottan az önálló magyar bank mellett foglaltak állást. Justh tegnapi kihallgatása volt ilyen bátorító hatással. A Ház elnökét már mindenféle ajövő emberének tekintik.

A folyosón Kaas Ivor báró jár emelt fővel és hirdeti az ajtatos függetlenségi hallgatóknak:

— A király engedni fog!

— Fog bizony! — mondják bizalommal a többiek.

Érdekes jelenet játszódott le az ülés folyama alatt. Andrássy Gyula gróf, aki délfelé bejött a Házba, felment Justhhoz és ott a Ház színe előtt hosszú beszélgetésbe mélyedt vele. A folyosón Andrássy azt mondta, hogy a helyzet — úgy látszik — javult. Andrássy környezete ezt úgy magyarázza, hogy a helyzet Andrássy szempontjából javult és most valahára teljesedik régi vágya: visszavonulhat.

Sokat ágált Ugron Gábor is, aki régi fegyvertársával, Justhhal szemben izgatott a bankkérdésben és e közben heves összekoccanása volt Sümegi Vilmostal, aki alaposan megmondotta véleményét a kormánypart tulbuzgó ellenőrének.

Sümegi és Ugron konfliktusa a következőképpen történt:

Földes Béla beszéde közben a Ház mai ülésén nagyobb csoport verődött össze az ülésteremben, ahol az önálló bankról vitatkoztak. A csoportban Kovács Ernő és Sümegi Vilmos vitték a szót és főleg az utóbbi tüzelt nagyon az önálló bank mellett. A vitatkozókhoz hirtelen átszólt Ugron és Sümegi érvelésére a következő megjegyzést tette:

— Szamár beszéd.

Sümegi dühösen fordult Ugron felé és indulatosan mondotta neki:

— Nem Ön dönti el, hogy ez szamár beszéd-e, vagy sem. Itt elvűségről van szó, Ön pedig sohasem volt elvű. Vegye tudomásul, hogy én sohasem kértem a kormánytól semmit. Az elveket nemcsak hirdetni kell, de meg is kell azokat valósítani.

Sümegi oly erősen kiabált, hogy Návay elnök kétszer rácsengetett. Ugron nem szólt

semmit, csak kezével legyintett többször, azután elhagyta az üléstermet.

Az afférnek, amint hírlik, folytatása lesz.

IRODALOM ES MUVESET.

A színház műsora:

Csütörtök: Csókkirály, operett. Kállay Jolán bucsufellepése. (A bérlet)

Péntek: A király, vígjáték. Beutató előadás. (B bérlet)

Szombat: A király, vígjáték. (C bérlet)

* Kállay Jolán bucsufellepte. Két évvel ezelőtt gyönyörű képet mutatott a színház. Az utolsó helyig megtelt nézőtér előtt mutatkozott be az aradi színház új primadonnája, Kállay Jolán. Lehár diadalmas operettje, A vig özvegy akkor élte fénykorát. Kállay Jolán Glavary Hannájával egy csapásra meghódította a publikumot. Ma ugyanebben a szerepben bucsuzott tőlünk a művésznő. Ez alatt a két év alatt nem állott be visszaesés Kállay művészetében, sőt ma egész pompájában ragyog színjátszó képessége, melynek mindig feltétlen elismeréssel adózott az aradi publikum és a kritika. Távozásának okai nem állnak tisztán előttünk, nem tudjuk miért válik meg az aradi szinpadtól. Távozása azonban befejezett dolog és a mi tisztünk a publikum nevében is elbucsuztatni Kállay Jolánt, aki nagy művészetével mindig jó emlékezetében marad a publikumnak. Mai bucsufellepésénél is meglátszott a közönség szeretete. Nagyon szépen megtelt a színház a bucsuzó művésznő tiszteletére és meleg ünneplés kísérte az egész előadás folyamán. Tisztelői virágosokkal kedveskedtek Kállaynak, aki holnap a Csókkirályban vesz végleg bucsut az aradi publikumtól. H. G.

* A Kölcsey-egyesület mai felolvasásán két budapesti előadó lesz, akik innen Aradról származtak el. Balla Ignác, az Uj Idők segédszerkesztőjén kívül szerepel a Kölcsey-egyesület hatodik felolvasásán Szilágyi Artur Károly dr., a fővárosi ügyvédi kar kiváló tagja, kinek országos neve különösen ahhoz a lelkes kitartással folytatott munkássághoz kapcsolódik, melyet mint az Edelsheim-Gyulay báró elnöklete alatt működő Gyermekvédelmi Liga igazgatótagja a gyermekvédelem népszerűsítéseért végzett. A Kölcsey-egyesület mai felolvasásán is arról fog beszélni Szilágyi, mi a magyar nő szerepe a gyermekvédelemben. A városházán délután 5 órakor kezdődő felolvasás tárgysorozata így a következő: 1. Küzködő nők. Irta és felolvassa Prohászka László dr. 2. A nők a gyermekvédelemben. Elmondja Szilágyi Arthur Károly dr. 3. Olasz mozaik. (Próza és verses dolgok.) Irta és felolvassa Balla Ignác. 4. Hetediziglen. (Költemény.) Irta és felolvassa Balla Ignác.

* Mendelssohn matinee. A Szabad Lyceum vasárnapi Mendelssohn matinéjén, mely d. e. 11 órakor a Lyceum-disztermében szabad bemenet mellett fog megtartani, a közreműködők a következők lesznek: Mendelssohn életéről és műveiről felolvasást Wágner József dr. fog tartani s a különféle ének és zenei számokban játszanak Kaletsky Vilma zenedei tanár, Unger Mór főgimnáziumi zenetanár s a filharmonikusok tagjai közül Scherhág Ernő és neje, Dóka Miklós és Eckhart Elemér. Különösen Unger Mór játéka fog érdeklődést kelteni, ki hosszú évek óta most először lépven fel, a Szabad Lyceum előadásainak nivóját emeli briliáns játékával.

* Sauer Emil. Élénk érdeklődés nyilvánul meg a világhírű művész hangversenye iránt, aki több műsort küldött be a hangversenyt rendező Klein céghez. Hogy a közönség kívánságait lehetőleg teljesen kielégíthessék, úgy egy terjedelmes és fölötte érdekes műsort állítottak össze, mely nemcsak a zeneértő, hanem a laikus zenekedvelőknek is könnyebben érthetővé teszi a kiváló mester művészetét. Mindkét zeneiskolának növendékei a karzatot mérsékelten kaphatnak jegyeket. Sauer Aradról Bukarestbe utazik, ahol, mint minden évben, a

királyné előtt játszik, ki már többször rendjelekkel tüntette ki a zongorások királyát. Jegyek ifj. Klein Mórnál kaphatók. 619.

* **Ternovszky Margit Temesvárott.** A temesvári filharmonikusok társasága február hó derekán kamarazenét rendez Temesvárott. A társaság elnöksége a kamarazenén való közreműködésre felkérte kelemenfalvi Ternovszky Margitot, a szegedi művészasszonyt, aki a napokban a szegedi kamarazenén aratott nagy sikereket és aki közelebb vendégszerepelné fog a temesvári színpadon is. Ternovszky Margit fényes zenei tehetség is és amennyiben elfogadja a temesvári filharmonikusok meghívását, zongora (kvartetben) és egyik számmal vesz részt az érdekes kamarazenén.

Tiltakozás a községi adó ellen.

Az aradi állami tisztviselők mozgalma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

Az adóreform javaslatok közzététele óta több város részéről merült fel az az óhaj, hogy az állami tisztviselők községi adómentességét a törvényhozás szüntesse meg. A székesfőváros küldöttsége által a miniszterelnöknek a napokban átadott emlékiratban szintén ez képezi az egyik sarkalatos kívánalmat. Ez az emlékirat államtisztviselői körökben bizonyos nyugtalan-ságot okozott.

Az állami tisztviselők országos egyesületének vidéki fiókjai gyűléseket tartanak s tiltakoznak ellene. Az aradi kör egyik legközelebbi ülésén foglalkozik a kérdéssel.

Az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója felkereste **Benedek Sándor** közigazgatási bírót, az állami tisztviselők orsz. egyesületének társelnökét, aki e kérdésben a következőleg nyilatkozott:

A köztelherviselés nagy elve szempontjából nem lehetne ellenvetést tenni az ellen, hogy a községi adókötelezettség az állami tisztviselőkre is kiterjesztessék. A jeni egyetem tanárai maguk kérték, hogy községi adóval róvassanak meg, mert ők adómentességüket jogi alapon tanítványaik előtt megindokolni nem tudják. Csak hogy mint minden elmélet, úgy ez is zöld. A jeni egyetemi tanárok Jenában töltik le közbeesülésben folydogáló életüket, az állami tisztviselők pedig vándorolnak az ország határán belül össze-vissza, ami figyelemre méltó mozzanat olyan országban, ahol a községi-adó 6 és 246 százalék között változik.

Ezért a lokális érdekeket megálló községi adózás rájuk nézve sem igazságos, sem arányos nem lehet. Már pedig az arányos adózás szintén jogelv, amely az új adóreformnak is egyik fundamentumát alkotja. Ninesenek is az állami tisztviselők községi adóval megróva sehol, kivéve Poroszországot; ez az állam azonban bőkezűen fizeti a tisztviselőit, amíg a magyar állami tisztviselő illetményei éppen csak a megélhetést biztosítják s állami adóval és nyugtábellyel is busásan megvannak terhelve. Emellett fizetésüket nem titkolják el s így szembeesző hátrányban vannak a többi adózókkal szemben, akik az exlexek által teremtett adóerkölesökben nevelkedtek, még nagyobb hátrányban a *katonatisztekkel szemben, akik sem állami, sem községi adót nem fizetnek.* Az állami tisztviselők fizetése semmi újabb adóterhet nem bír meg. Különben az igazgató választmány e kérdéssel legközelebb fog foglalkozni, mert már most is érkeznek a vidékről tiltakozó felszólalások.

HIREK.

Az aradi minorita házfőnök halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

Egy javakorbeli, de betegség által sokat szenvedett aradi lelkész hunyt el ma délután Aradon. **Delly Odön**, az aradi minoritarendház főnöke lelkészársai nagy szomorúságára ma délután szívvelhűdés következtében meghalt. Szervi baj gyötörte, s az utóbbi napokban már várták a katasztrófa bekövetkezését. Az aradi minorita házfőnök halála nagy veszteséget jelent a minorita rendnek és a magyar papságnak. Aradon régebbi idő óta lakott és két év előtt a minorita ház főnöki tisztségét ruházták rá, amely paptársai iránta tanúsított bizalmának volt kétségtelen jele.

Delly Odön negyvenkilenc évet élt. Baján született 1860. július elsején. A minoritarendbe 1880. szeptember 7-én lépett. 1885. január 29-én szentelték áldozó pappá, s már 1888-ban Nagyenyeden plébános és az ottani minoritaház főnöke lett. Ott nagy szerepet vitt a város politikai és társadalmi életében. Mindenki kedvelte a jólelkű, nyílt szavú lekipasztort.

Aradra 1903-ban került s 1907-ben házfőnökké választották. Itt is sok jóbarátot és őszinte hívet szerzett magának, akik most nagy szomorúsággal állják majd körül ravatalát. A temetés iránt még nem történt intézkedés.

— **Wekerle az adóreformról.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A képviselőház holnapi ülésén fel fog szólni **Wekerle** is, hogy válaszoljon az adóreform vitájában elhangzott észrevételekre.

— **A debreceni választás.** Debrecenből táviratozzák: A holnapi képviselőválasztás elé rendkívül nagy érdeklődéssel néznek. Ma a két párt között kisebb összetűzések voltak, így, hogy holnapra nagyszámu esendőseget és katonaságot rendeztek ki.

— **Lázadás egy katonai akadémiában.** Konstantinápolyból jelenti: Az itteni katonai akadémián a szabadságért lelkesedő ifjuság minden osztályban honvédelmi bizottságokat alakított, képviselőket választott és **Háboru** címen egy újságot adott ki. Képviselőiket elküldték az igazgatóhoz és azt követelték tőle, hogy szüntesse be az intézetben az idegen nyelvek tanítását és az összes tanárok helyébe újakat hozzon. Az igazgatónak panaszkodtak a konyha és az egyenruha miatt is. Audienciát kértek a hadügyminiszternél is, aki csillapító beszédet intézett hozzájuk. A következő éjjelen azonban a harcias diákok összetűztek a diákság másik részével, mely elítélte mozgalmukat. Több tanuló *súlyosan megsebesült.* Hadbíroságot alakítottak és az igazgató lemondását követelték. Egy bizottság a hadügyminiszterhez ment, de ezt *letartóztatták* és az intézet katonasággal szállták meg.

— **Elhunyt francia művész.** Párisból jelenti: A franciák legnagyobb színművésze, az idősebbik **Cogulin**, a **Molier** színház világhírű tagja ma meghalt. A francia kritika szerint az elhunyt művész volt az egyedüli színész, aki Molier alakjait, a nagy költő intencióinak és a **Molier** színház hagyományainak megfelelően tudta alakítani. Legkiválóbb alakítása **Tartuff** és **Harpagon** voltak.

Misszionáriusok Ujszentannán. Kilenc napon keresztül — mint tudósítónk jelenti — román kath. misszionáriusok jártak Ujszentannán, amelynek templomában reggel 5 órától este 7 óráig szinte szakadatlanul oktatták a hívőket tartalmas, szép egyházi szónoklatokkal és előadásokkal. A misszionáriusok közül kettő — **Ulver dr.** és **Kössler dr.** — Bécsből jött, **Fráter Celesztin** pedig Radnáról ment át. A misszionáriusok Aradmegye más vidékére és Temesmegyébe is átmennek. A vallásos tanok hirdetőinek a lakosság Ujszentannán elismerését és köszönetét fejezte ki önzetlen működésükért.

— **Adománya vesztőhely megváltására.** **Kremmer** Alajos törvényhatósági bizottsági tag ma tíz koronát adott át az **Aradi Közlöny** kiadóhivatalában a vesztőhely megváltásának céljaira. A kiadóhivatal az összeget rendeltetési helyére juttatja.

— **Anyja és leánya.** **Budapestről** jelenti: Ma délután a Rókus-kórház kapuja előtt összeesett egy fiatal, tizenöt éves uri külsejű leány, akít a portás azonnal bevitt a betegfelvételi szobába. Az orvosok ott morfiummérgezést konstataáltak rajta. A késő éjjeli órákig nem tudták, hogy kiesoda a szegény leány. Éjjel aztán kiderült, hogy **Hedwig Irénnek** hívják és **Hedwig Henrik dr.** orvosnak a leánya. Ma délnben meghalt az édes anyja, aki már hosszabb ideje betegeskedett. A leány délután eltűnt hazulról és eltűnését csak az esti órákban vették észre. Először azt hitték, hogy rokonokhoz ment, de miután ott hiába keresték, a rendőrségen bejelentették eltűnését. A rendőrségen éjjel konstataáltak aztán, hogy a Rókus-kórházban fekvő ismeretlen leány és **Hedwig dr.** leánya azonosak. A kis leány rendkívül szeretete anyját és azon való kétségbeesésében, hogy meghalt, morfiomot ivott.

— **Öt évi börtön kártyázásért.** **Darmstadt** jelenti: A darmstadti katonai törvényszék ma egy végtelen kegyetlen és minden jó érzésű embert mélyen felháborító ítéletet hozott. A Darmstadtban állomásozó 24. dragonyosrezred kilenc katonája katonai zendüléssel és az engedelem megtagadásával volt vádolva. A bűnük az volt, hogy a dragonyosok egy este kilenc óra után kártyáztak a kaszárnnyában és az ügyeletes altiszt ama felszólításának, hogy a játékot hagyják abba, nem tettek eleget, sőt az altisztot gunyolták és szidalmazták. Az altiszt jelentést tett az esetről és az őrség a kártyázó katonákat lefegyverezte és fogságba vetette. A katonai törvényszék a lázadó katonák közül egyet 5 évi és 3 hónapi, egy másikat 5 évi és 1 hónapi, kettőt 5 évi, kettőt 1 évi és hármat 10 hónapi börtönbüntetéssel sújtott. A kegyetlen ítélet nagy felháborodást és visszatetszést kelt mindenfelé.

— **Aradmegyeiek milliós öröksége** cím alatt mai lapunkban megjelent közleményre vonatkozóan a következő levél közlésére kértek föl bennünket:

Tekintetes Szerkesztő ur! Becses lapjának, az Aradi Közlönynek f. évi január 27-iki számában „Aradmegyeiek milliós öröksége” című közlemény helyreigazításul tisztelettel alulírott, mint egyik, az oldalágon leszármazó örökösnek törvényes férje, bátorlalommal a következők beigtatására hazafiasan felkérni. A néhai **Hassreiter Pál** gyoroki volt ház, föld és szállóbirtokos után három leszármazó örökös maradt, u. m.: özv. **Kelemen Lászlóné** szül. **Hassreiter Terézia**, özv. **Schannen Mátyásné** szül. **Hassreiter Borbála** és özv. **Kreitl Keresztélyné** született **Hassreiter Regina** és ezek törvényes leszármazói. Kelt Aradon, 1909. évi február 27-én. Honfiai üdvözléssel **Simon Gábor** ügyvéd, mint **Kelemen Szidónia** férje, aradi lakos.

— **Hajótörés az Adrián.** Fiuméből jelenti: A Dalmácia gőzös, amely ma ideérkezett, jelentette, hogy utjában Isztria kikötő mellett egy török vitorlást talált zátonyon megfenekelve. A megfeneklet hajóról elmenekült a személyzet. Pólából segítséget küldtek.

— **Botrány a Newyork kávéházban.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Newyork-kávéházban tegnap délután kines eset történt. Nagy Jenő színész, a Royal-orfeum tagját, alighogy letült az egyik asztal mellé, a kávéház egyik tulajdonosa, az ifjabbik Harsányi minden ok nélkül kiutasította a kávéházból. Megokolása mindössze ez volt:

— Ha este a Meteor-kávéházba jár, délután se szerencséltesse az én kávéházamat...

Nagy Jenő felháborodva tiltakozott a durva inzultus ellen, mire Harsányi gorombáskodni kezdett. A színész erre felugrott, de Harsányi fatva menekült a tetleges bántalmak elől. A kávéház vendégei összefutottak és izgatottan tárgyalták a botrány részleteit, melynek úgy halljuk, következményei lesznek lovagias uton és a bíróság előtt.

— **Csak egy négyszöglet.** Január hó 25-én tartott társas-estély beszámolóján, Barabás Béla lelkesítő felhívása, hogy kiki csak egy négyszöglet szerezzon meg a vesztőhelyből a nemzetnek, nem tévesztette hatását, mert nyomban a következők jelentkeztek adományaikkal:

Barabás Béla, Aradi postások sport-egylete 20—20, Megyasay Ferenc, Mihálik József, Maté János és neje, Hunyady József és leánya, D. Szabo Mihályné és leánya, Bur asztaltársaság 10—10, Angyal Gábor, Bánhidó László, Lukács Sándor és neje, Kuszalik Ferenc, Kuszalik József, Balázs Antal, Zöldi Róbert, Derzsi Pál, Pölzl Miksa 5—5, Képpich Jakab dr 3 fia részére 4-20, Ligeti Jánosné 4, Banovics Árpád és neje, Dömötör Bertalan 3—3, Breteska Károly, Rätz Márton postafőtiszt 2-60, Beran Béla, Fodor Géza 2—2, Fehérkereszt és Pölzl kávéház személyzete, Póhm János 1-40, Schäffer József, Herling, Faragó Béla, Joánovics, Varga Kálmán, Klár Lajos, Millig Matyás, Igaz Sándor, Panker Viktor, ifj. Panker Viktor, Morávek István, Nagy Kálmán, Zimmermann János, Lükér Herman, Ingerman Ödön, 1-33—33, Nyársi Sándor 1—1, Balogh Dávid névnapj vendégei 25 kor, és Szalay Arnold dr. 20 kor., összesen 203 korona 10 fillér.

— **Olcsó hus.** Az aradi tisztviselők szövetségének igazgatósága által kiírt husszállítási pályázat a legkedvezőbb eredménnyel járt. Ma délután tartott ülésében az igazgatóság négy husszállítóval kötött szerződést, akik a piaci árakból tetemesebb engedményeket nyújtanak a tagoknak. A szövetség mérsárosai: *Tschenka Agoston, Farkas György, Mányi Mózes és Koch Samu.* Holnap a többi élelmi szerzővel tárgyalnak és kötnék szerződést.

— **D. M. K. E. Vingán.** A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület most alakította meg fiókját Vingán. Az új fiók 171 taggal alakult meg. Elnök lett Gyürky László gróf, alelnök Kövér Ákos, titkár Eisler Mihály dr. kir. járásbíró. A vingai fiók alakulásán a központ képviselőjében Gallovich Jenő főtitkár jelent meg.

— **Angyalcsináló bünszövetkezet.** *Lugosról* táviratozzák: Az itteni rendőrség egy angyalcsináló bünszövetkezett nyomára jutott. Eddig négy asszonyt letartóztattak. Hír szerint számos előkelő család kompromittálva van az ügyben.

— **Katonazene a jégen.** Az „Aradi Kereszt-egylet” városi jegypályáján 1909. évi január hó 28-án esütörtök d. e. 11 órától d. u. 1 óráig a 33-ik gyalogezred zenekara fog játszani. Beleptéj nem tagoknak és nézőknek (kiseret) 60 fillér.

— **Arany a farsangi fánokban.** A Vadászkiirt söresarnok és étterem népszerű gazdái, Kovács és Novotny ezuton is tudomására hozzák a nagyérdemű közönségnek, hogy ma, esütörtökön, január 28-án és minden következő esütörtökön nagy *társangi fánkestélyt* tartanak. A tálalásra kerülő fánkok között minden ötvenedikben egy tiz koronás aranyat talál a szerencsés vendég. Kovács és Novotny főtörekvése az, hogy igen tisztelt vendégeit pontosan és figyelmesen szolgálja ki. Az étteremben esténként Nagy Károly hírneves zenekara hangversenyez.

— **Talált pénzhamisító gép.** A csálai erdőgondnokság ma egy a csálai erdőben talált és vasból készült pénzhamisításra alkalmas készü-

léket szállított be a rendőrségre. Az ötkoronások öntésére szolgáló lemezek egy fába vágott oduban voltak elrejtve s az erdőt irtó munkások akadtak reá döntés közben. A fába vágott üreg szélei azt mutatják, hogy azt már évekkkel ezelőtt készítette az, aki a gépet ott elrejtette.

— **Szervezkedés.** A következő sorok közlésére kértek fel bennünket: Felhívás Aradváros függetlenségi polgáraihoz. Polgártársak! Folytatjuk az egy hét előtt megkezdett „Függetlenségi és 48-as” kör szervezését. Lelkesedéssel, függetlenségi hitünkbe vetett bizalommal hívjuk mindazokat, kik tántoríthatatlanul követik az igaz hamisítatlan 48-as eszméket, *jöjjenek el minden pénteken este a „888”-as vendéglőbe.* Eddigi munkálkodásunkról ott 29-én beszámolunk. Ott legyünk mindannyian. A szervező-bizottság.

— **Betörés.** Az orosházai csendőrség távirattal arról értesítette az aradi rendőrséget, hogy *Dorner Samuel* ottani szatócsnak fizetés feltörték s 65 korona pénzt, továbbá különböző ruhaneműeket loptak el.

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni** csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig elfogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betevő egy-egy „Selfmen”-féle takarékpérselyt kap ingyen. 151

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírű műterme, *Kossak es. és kir. udv. és kamara-fényképszélnél.* (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

TARKASÁGOK.

(*Momcsillo miniszter furkósbotja.*) Sokat beszélnek most egy volt magyar diák házasságaól és karrierjéről, amelyet Montenegróban csinált. *Tapavicza* Momcsillo, ez a furesa nevű bácskai rác néhány év előtt elhagyta Magyarországot és most Nikita fejedelem közmunkaügyi minisztere. Momcsillo a budapesti műegyetemen szerezte a diplomáját s most, hogy *Borostyán* Arankát feleségül vette, volt iskolatársai sok anekdotát elevenítenek föl az erdekes ember diákeletéből. *Tapavicza* már diakkorában a Balkánra készült s a diákok már akkor jóslgatták:

— Meglátod, meg miniszter leszel Szerbiában. Ott minden diplomás emberből előbb-utóbb miniszter lesz.

Momcsillo akkor kedélyesen elutasította magától ezt a megítéltetést, de mint látható, ő se kerülhette el a sorsát. Nem Belgrádban lett ugyan miniszter, hanem Cettinjében, ami azonban az annexió óta egyre megy. Egyik legnehezebb szigorlatát ravaszfurfanggal vívta meg a mostani miniszter. Nagy Dezső műegyetemi tanár tárgyaiból fölületesen készült el és tudta, hogy ez a kérlelhetetlen szigorú ember könnyen elvághatja a diplomaszerezés útját. Különös mentőgondolata támadt: *furkósbotot* vitt magával a szigorlatra és a padban maga elé tette.

— Mi a szándéka, jelölt ur? — kérdezte megszeppenve Nagy Dezső.

Tapavicza vállat vont és közömbösen felelt:

— Az majd elvállik a szigorlat után.

A balkáni fogás sikerült, a kedélyes Momcsillot gépészmérnökké avatták. A furkósbotot pedig Montenegróban valószínűleg tovább forgatta s így lett belőle miniszter.

(*A paksi Zicsi.*) *Zichy Géza* gróf, a II. Rákóczi Ferenc című új opera szerzője vacsorát adott az újságok operakritikusainak tiszteletére.

Féltreértések elkerülése végett meg kell jegyeznünk, hogy a — *premier* előtt. Ezen a lakomán a bohém kedv gombostühegyre szedte a történelmi *Zichy*-családot. Az egyik újságíró nagy lelkesedéssel konstataálta, hogy a *Zichy-dinasztia* milyen nagy részt kér a magyar kultúra munkájából.

— Van köztük — mondta — püspök, festő, író, archeologus, mindenféle parti képviselő és főrend, miniszter, nagykövet, zeneszerző... Kérem itt van *Zichy Miklós, Zichy Vladim r., Rafael, Nándor, Aladár, János...*

— No és *Zichy Ignác?* — vetette közbe valaki.

— *Ignác? Melyik Ignác?* — kérdezte álmélkodva a *Zichy* család egyik kitűnő ismerője.

— A verbói zsidó hitközség elnöke.

A házigazda elérte a tréfát és nevetve fejezte be a disputát:

— Az a *Zichy?* Az kérem, a paksi *Zicsi*-ágból való.

(*Polónyi adója.*) Az adóreform ellen mondott nagy beszédében *Polónyi Géza* azt fejtegette, hogy nem lehet kívánni őszinte jövedelembevallást, mert ez az adóalanyok teljes tönkretételével járna.

— Nem tagadom, hogy én magam se vagyok kivétel, én se vallom be a jövedelmeimet, — mondotta nagy derűtség mellett.

Szünet közben *Wekerle* miniszterelnök mosolyogva odament *Polónyihoz* és hivatalos pénzügyi stílusban fölszólitotta, hogy tegyen jövedelemvallomást, mert a törvény értelmében ezt joga van követelni, miután nyilvánosan beismerte, hogy kevesebb adót fizet. *Polónyi* egy kicsit zavarba jött, majd tréfára vette a dolgot:

— Kérlek, kegyelmes uram, azt nem mondtam, hogy be fogom vallani, csak konstataáltam, hogy én se vagyok kivétel.

Wekerle nem akarta elfogadni ezt a kibúvót és tovább firtatta, miféle jövedelmei vannak *Polónyinak*. Egy képviselő, aki maga is jövevű ügyvéd, oldotta meg a csomót:

— Ugyan csak nem lesz bolond bevallani, — mondotta, — hiszen éppen e körül folyik a nagy pör.

(*Hol az az ügyvéd?*) *Kelemaa Samu* az ügyvédnymorról beszélt a képviselőházban az adójavaslatok vitájánál.

— Ma az ügyvéd hitelből él és abból a reményből, hogy majd nagy parthiet csinál, — jelentette ki.

A Ház karzatán a nők nagy figyelemmel hallgattak ezt a közvetlen vallomást. Mikor aztán *Kelemaa* befejezte a beszédét, egy teremszolga cédulát adott át neki azzal az izenettel, hogy ezt egy *mama* küldte, aki a hetes karzatról eladó leánnyal elvezetett hallgatta beszédét. A cédulán csak ennyi állott:

— Kérem, nagyságos uram, közölje velem bizalmasan: hol az az ügyvéd?

MULATSÁGOK.

Mulatság Pankotán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

A pankotai ipartestület zászlóalapjára e hó 23-án a pankotai Fehér Kereszt szálló összes termeiben, úgy erkölcsileg, mint anyagiilag fényesen sikerült táncmulatságot rendezett. Ezen életre való testület, mely 250 tagot számlál, évenként szokott tartani táncmulatságot, mely mindannyiszor kitűnő sikerrel végződik. Az idén csupán az hatott zavarólag a táncmulatságra, hogy a Fehér Kereszt termei oly silányul voltak világítva, fűtve és kitakarítva, hogy azon az ott megjelent intelligens közönség teljesen megbotránkozott. Az első négyest 120 pár táncolta. Az összes bevétel 430 koronát meghaladta.

A következő jelenvolt *urasszonyok és leányok* neveit sikerült feljegyezni a rendezőségnek: *Kocsi*

Andrásné, Nagy Sándorné, Athics Jánosné, Brummer Ferencné, Bleicziffer Ferencné, Balog Sándorné, Barna Lajosné, Balog Pálné, Csanez Józsefné, Duffek Jánosné, Donnawel Jánosné, Donnawel Miklósné, Dettrich Józsefné, Folkmann Jánosné, Kantor Ferencné, Szatler Simonné, Schillinger Antalné, Maszai Ferencné, Kovács Károlyné, Nyámor Jánosné, Kapy Istvánné, Steigerwald Istvánné, Stefula Mártonné, Muszka Ferencné, Papp Pálné, Reimüller Károlyné, Hermle Antalné, Mihalek Károlyné, Hermle Józsefné, Steiner Istvánné, Nagy Antalné, Góg Józsefné, Kolm Istvánné, Marksteiner Jánosné, Váricz Ferencné, Pfau Andrásné, Rörich Rikárdné, Gerhardt Ferencné, Kóvágó Lajosné, Gáló Jánosné, Schneider Jánosné, Sebők Istvánné, Schmidt Istvánné, Nagy Danielné, Schock Antalné, Hegedüs Kálmáné (Kisjenő), Stolez Józsefné, Szekosán Gyuláné, Schmidt Ferencné, Jancsó Károlyné, Lennert Jánosné, Tövisháti Istvánné, Jurinsek Jánosné, Henny Elekné, Stöcklein Jánosné, Péter Lajosné, Lapos Józsefné, Leányok: Stolez nővérek, Sarlot Emma, Husz Katica, Reimüller Ilus, Duffek Vilma, Lapos Juliska, Nyámor nővérek, Csanez nővérek, Nagy Mariska, Brummer Ilus, Balog Rózi, Kantor Julcsa, Schneider Rózi, Hauptmann Rózi, Meiczner Rózi, Kovalesik Giza, Marksteiner nővérek, Stiegelmaier nővérek, Muszka Erzi, Stöcklein Berta, Balogh Zsófi, Marksteiner Erzi, Kapitány Róza, Papp Hajnalka, Fülöp Mariska, Recky Annuska, Benedek Lenke.

Felülfizetni voltak szivesek: Mahler Mihály 5 kor., Posevits Gusztáv 4 kor., Hányi Gyula, Zoltán Emil dr., Kovács József, Baczyai Kálmán 3-40 3-40 korona, Schifflisch János 3 korona, Dettrich József 2 korona 40 fillér, Bód József, Palkó Lazi, Schauer Ignác, Reimüller Károly, Góg József, Tittizer Vendel, Menczer Adolf 2 2 korona, Here János, Messzer Armin, Schmidt Ferenc, Kóvágó Lajos, Tutschek Márton 1-80—1-80 korona, Duffek János, Beamter Ödön, Lengyel Sándor, Dalmann Ferenc 1-40—1-40 korona, Nagy Sándor, ifj. Duffek János, Batori Ferenc, Kapy István, Steigerwald István, Bleicziffer Ferenc, Brummer Ferenc, Steiner István, Balog Sándor, Barna Lajos, Váricz Ferenc, Pfau András 1—1 korona, Kocsi András, Ploder Ádám, Hermle Antal, Mihalek Antal, Hermle József, Gerhart Ferenc, Csaló János, Sebők István, Schmidt István, Nagy Daniél, Hegedüs Kálmán, Szekosán Gyula, Donnawel János, Lennert János, Balog Pálné 80 80 fillér, Skrabán János, Haek Imre, Grósz Mihály, Kleisch János, Balta János, Zimmermann János, Nyámez János, Kiss József, Zvonár Gyula, Landau Lajos, Kaufmann Izidor, Szuppinyi Imre, Bláza Szevér, Donnawel Miklós, Wittmann József, Staubesand Keresztély dr., ifj. Wagner Károly, Tamás Flóris, Pázsik István, Regenhold János, ifj. Salgó Antal, Salgó Antal, Hajdu Lajos, Krach Antal, Papp Antal, Bakos Pál 40—40 fillér, melyért az ipartestület elnöksége a jótékony cél iránti tekintettel hálás köszönetét fejezi ki.

(=) **A gyoroki iparos olvasó-kör** 1909. február 7-én, vasárnap a gyoroki nagyvendéglő összes termeiben, az „Aradi állandó műkedvelő asztaltársaság” szives közreműködésével, jótékony célú műkedvelői előadással egybekötött táncestélyt rendez. Szinre kerül: A kis madarom. Népszimű, dalokkal 3 felvonásban Irta: Gerő Károly. Rendező: Szeless Károly. A mulatság tiszta jövedelme az Olvasó-Kör pénztára javára lesz fordítva. Tekintve a nemes célt, felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak.

(=) **A világi Önk. Tűzoltó Egylet** február hó 6-án a Hungaria-szálloda disztermében egy ujjecskeendő beszerzése javára zártkörű táncvigalmat rendez.

(=) **A Máriaradnai Önkéntes Tűzoltók** február 6-án zártkörű táncvigalmat rendeznek a „Bá-lizs”-féle vendéglő helyiségeiben. Kezdeté este 8 órakor. Személyjegy: 2 korona, családijegy: 3 korona.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

= **Uj pénztintézet Ujaradon.** A budapesti országos gazdasági bank részvénytársaság Ujaradon fiókot szándékozik létesíteni, melynek szervezésével és vezetésével **Rolko Kálmán** ujaradi gyógyszerész és **Györi Miksa dr.** ujaradi ügyvéd vannak megbízva. Az alakuló intézet működése elé sok érdeklődéssel néznek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 27.

Amerika 4-el olcsóbb. 3 ezer mm. lauyha, 5 fillérrel olcsóbb.

Az arak 50 kilónként számítva:

	D-ll zárlat	órái zárlat
Buza április a ...	12,74—12,75	12,73—12,74
Tengeri májusra ...	7,30—7,31	7,28—7,29
Rozs áprilisra ...	10,06—10,07	10,05—10,06
Zab áprilisra ...	8,62—8,63	8,61—8,62
Buza 1909 októberre ...	10,88—10,87	10,85—10,86
Rozs októberre ...	9,06—9,0	9,07—9,08

Zárul 5 órakor.

Utőtőzsde üzemelteti

Fogzás.

Ugyan adjatok a szenvedőnek SCOTT-féle Emulsiót és kíméljétek meg álmatlan éjszakkától. A fogak minden fájdalom és bélbaj nélkül bujnak elő, fehérek, erősek és egyenesek lesznek.

A gyermek szereti

A SCOTT-féle Emulsiót

és készségesen fogja azt szedni. Az emésztést, ha meg van zavarva, mindenkor helyreállítja és előmozdítja.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsió vanarszállásnál a SCOTT-féle módszered-lyget — a halazati — kerjük figyelmesen venni.

IDEGENEK ARADON.

— Január 27. —

Fehér Kereszt szálloda. Weisz József utazó Bécs. — Goldschleger Vilmos utazó Bécs. — Gollin Frigyes utazó Frankfurt. — Lefkovits Izsó utazó Budapest. — Jekim Gusztáv utazó Budapest. — Biener Samu kereskedő Makó. — Guttmann M. utazó Zágráb. — Kovács Armin utazó Budapest. — Mocsari Vilmos utazó Bécs. — Rátkay József utazó Budapest. — Deutsch Henrik kereskedő Budapest. — Jakobovits Ignác utazó Budapest. — Kardos Ernő fakereskedő Budapest. — Schvenda Ferenc utazó Budapest. — Roser Mihály téglyagyáros Perjámos. — Glauze József utazó Budapest. — Steinhart Adolf kereskedő Kecskemét. — Hönig Arthur fatermelő Facset.

Központi szálloda. Péter Albert utazó Budapest. — Schwary Lajos utazó Budapest. — Szemző Miksa utazó Szeged. — Sand József utazó Budapest. — Handl Mór utazó Nagyvárad. — Nemes Henrik utazó Budapest. — Schönfeld Mihály kereskedő és neje Nagyvárad. — Stignitz Gusztáv utazó Budapest. — L'wy Mór óras Arad. — Vásárhelyi László földbirtokos Mezőkovácsháza. — Kerekes József utazó Budapest. — Erblei Jenő hivatalnok Budapest. — Splems Árpád hivatalnok Budapest. — Grasz Károly utazó Budapest. — Rosenberg Frigyes utazó Budapest. — Beres Sándor utazó Budapest. — Steiner Lajos utazó Budapest. — Halász Pál utazó Budapest. — Schmatz János utazó Budapest. — Martics István birtokos. — Strausz Emil utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

(Csütörtök, 1909. évi január hó 28-án:

A) börtel. A) börtel.

Kállay Jolán bucsufelleptével:

A csókkirály.

Regényes daljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Orbán Dezso. Zenéjét szerette: Sutojanovits Jenő.

S Z E M É L Y E K:

Bumschwick	Ladislav J.	Fausan	Bonkóné.
Bombadilla	Polgár S.	Miska, fia	Kállay Jolán.
Haemskark	Várday Jenő.	Udvarhölgy	Kun Irén.
Hvike, leánya	Zalay Margit.	Hauson	Szabó László.
Yvette	Wlasak V.	Kisbíró	Lóczy Leo.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

Vigyázz! Sok értéketlen utánzatot kínálnak. **Vigyázz!**

Globin
cipőtisztítószer
legszebb

Prinz Schulz, Jr. (Pécs) és Lipcse, 1904. St. Louisi világtalálkozás Grand Prix.

fényt adja,
a bőrt puhán és
egészen tartja.

Karlen Unterzögen Globin-Prinz Schulz, Jr. A. G. Gyáraként. 3986—1

2182—1908.

Ujabb felhívás

az adózó közönséghez.

Ismételve felhívjuk mindazokat, kik a III—IV. oszt. ker. adó és tőkekamatad-ra vonatkozó valóságukat, a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat f. évi február hó 8-ig annyival is inkább adják be, mert ellenkező esetben adójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapíttatni. Arad, 1909. január 22.

A városi tanács.

Kiadó uri lakás.

Szabadság-tér 3. sz. ház II. emeletén **hat szoba**, előszoba, fürdőszoba, konyha, kamra és cselédszobából álló lakás kiadó.

A lakás teljesen renováltik, berendezéssel a lehető legjobb állapotban van. Kivánságai a lehetőséghez lehetnek figyelembe vétetnek.

Esetleg 3 udvari szobával a lakás megnagyobbítható.

Bővebbet

Fodor és Peisinger
mérnökök irodájában.

Nem kell London Nem kell Páris.

Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

Aradon is lehet kapni!

CIPŐKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTODA

orthopéd és divat cipőszabó

ARAD, Szabadság-tér 4 sz.

Aradon is lehet kapni!

SEELINGER UTODA, 320

Brecska Károly

állami cipész tanfolyam oktatója.

APRO HIRDETÉSEK.

Egy fodrászüzlet részére

keresek egy üzletvezetőt, 24-26. éves. Izraelita vallásu előnyben részesül. Krausz Mórnál, Csermő. 625

Kiadó lakás.

Pöltenberg Ernő-utca 15. számú házban 3 szobás lakás, fürdőszobával március 1-től, esetleg előbb is kiadó. 630

Egy jó zongorát

keresek megvételre. Csakis jó zongorára reflektálok. Cím a kiadóban. 632

Kerestetik,

Az első szabadkai Bernstein-féle vizesuborka, ecetes paprika és fűszerek Conservgyár részére egy ot-tani helyi ügynök. Ajánlatok Bernstein Emil Első szabadkai Conservgyár, küldendők. 590

Piactéri üzlethelyiség

az új polgári iskolával átelleni sarkon. jelenleg vendéglő és pálinka mérő, terjedelmes pincével. esetleg lakással együtt folyó év május 1-től kiadó. Értekezhetni: Ferenc-tér 6. szám alatt a tulajdonossal. 610

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Könyvtárak vétele és berendezése. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott tanuló alkalmazást nyer. 262

Eladó ház

kerttel Kiss Ernő-u. 7. 618

Pöltenberg Ernő-utca 15. sz.

ház szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 612

Széchenyi-utca 7. sz.

Négy szoba I. emeleten mellékhe-lyiségekkel, kerttel v. kert nélkül május 1-én kiadó. 613

Keresek

egy fiatal segédet, ki a rőfösben is jártas. Ajánlatok igényekkel együtt Weisz Mórhoz, Székud-varra küldendők. 615

Intelligens hölgyek

kik írásbeli munkához is értenek, egy előkelő könyvkereskedésbe felvételnek. Írásbeli ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít. Ugyanott egy villanyluszter íróasztal megvé-telre kerestetik. 173

Megvételre keresek

circ. 2500 holdas megterhelt bir-tokot Arad vidékén. Cím a kiadó-hivatalban. 611

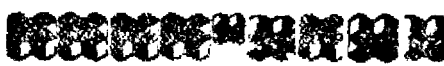
Eladó ház

magas földszintes, a belváros for-galmas helyén, mely három utcára nyílik, jutányos áron eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 636

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Szabad kézből, könnyű fizetési feltételek mellett eladó; Pécskán, Főutca 653. számú ház,

mely áll 4 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 faskamra. A házhoz tartozik egy nagy kert, melynek fele részébe 400 tőke nemes szőlővel van beül-tetve, 5 éves, termőképes. A kert másik fele részébe gyümölcsös és ve-teményes. Az udvarban gondosan ápolt, sodrony díszkerítéssel beke-ritett virágos kert. A ház üzlethelyiségnek is alkalmas. Évi házbér-jövedelme 300 kor. Jelenleg üres. Több évre bérbe is adható!

Venni szándékozó tudakozódhat: Toncza Sebestyén áll. el. isk. igazgatónál Grid, up. Sárkány, Fogarasmegye.

Haszonbérbevevő szándékozó jelentkezhet Bodrozsán Szilárd al-jegyző, gondnok urnál Pécskán. 633

Továbbá eladó: Egy teljesen felszerelt — dzierzon kaptárokban — méhes, 9 családdal és több üres kaptárral, részletfizetésre is.

Ügynökök

és 631

háza lakók

egy egész új, minden háztartásban szükséges olcsó cikk eladására föl-vételnek. Könnyű napi kereset 5-6 korona.

Thököly Imre (Halász)-utca 4. szám.

DISZMŰMUNKÁK
MONITORIZÁCIÓK
IRÓMAPPÁK

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZETE

DISZDOBOXOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

Meghívó.

A „Muresanul” takaré- és hitelintézet

t. részvényesei M.-Radnán, az intézet helyiségében f. évi február hó 18-án d. u. 2 órakor tartandó

XI. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés megnyitása, a jelenlevő részvényesek és az általuk képviselt részvények számának megállapítása.
2. 2 jegyző, 2 jegyzőkönyv hitelesítő és egy háromtagú szavazatszedő küldöttség választása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése 1908. üzleti évről.
4. A mérleg jóváhagyása és a tiszta nyereség felosztása.

5. Felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
 6. Jelenléti jegyek megállapítása 1909. évre
 7. Két igazgatósági tag választása.
 8. Esetleges indítványok.
- M.-Radna, 1909. évi január 26.

Mihailu Velicu, s. k.
int. elnök.

Mérleg-számla.

Vagyon.

Teher.

Pénztárkészlet	14.292	59	Részvénytőke I. kibocs.	80.000		
Osztr. magyar bank Giro számla és követelések más pénzüzeteknél	2.136	36	Részvénytőke II. kibocs.	23.170		103.170
Leszámitolt váltók	441.692		Tartalék alap	40.525	19	
Jelzál. fedez. váltó kölcsönök	254.360	696.052	Kibocsátási költségek	3.150		43.675
Jelzalog kölcsönök		12.340	Nyugdíjalap			8.751
Személy hitelek		13.482	Takarék betétek			291.248
Lombárd kölcsönök		7.124	Viszlesz. váltók			308.884
Folyó számla		3.012	Átmeneti kamatok			5.935
Idegen részvények		1.380	Hitelezők			2.023
Ingatlanok		10.860	Tiszta nyereség			14.000
Bírólegek		3.334				
Különböző adósok		3.137				
Felszerelés	1440	800				
10% leírva	144	80				
Hátralékos kamatok		4.240				
		772.698				772.698

M.-Radna, 1908. december hó 31-én.

P. Givulescu, s. k.
elnök.

Micula Gergely, s. k.
könyvvezető.

Igazgatósági tagok:

Tuducescu, s. k.

M. Suciu, s. k.

Dr. Bradean, s. k.,

J. Vuculescu, s. k.

Dr. Avramescu, s. k.

Ezen mérleg-számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottuk és minden tételben helyesnek találtuk. — M.-Radna, 1909. január 26.

638

A felügyelő-bizottság:

Popoviciu Dénes, s. k.

Raicu Sebő s. k.
elnök.

Román Demeter, s. k.

Botta György, s. k.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XIX-ik rendes közgyűlését

1909. évi február hó 14-én d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Az alapszabályok 80. §-a értelmében felügyelő-bizottság választása.
3. A részvényesek netaláni indítványai.

628

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére íratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókintézeteinél Makón, Pécskán és Nagyszentmiklóson még le nem járt szelvényeivel együtt, letétetett.

Aradon, 1909. január 26-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
részvénytársaság igazgatósága.